

ДОВІДКА
ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ ВИВЧЕННЯ ПИТАННЯ
ЩОДО ОРГАНІЗОВАНОГО ПОЧАТКУ 2022/2023 НАВЧАЛЬНОГО РОКУ
У ЗАКЛАДАХ ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ) ОСВІТИ

ВСТУП

Керуючись підпунктом 2 пункту 6, пунктом 8 Положення про Державну службу якості освіти України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 14 березня 2018 р. № 168, відповідно до листів Міністерства освіти і науки України від 21.03.2022 № 1/3577-22 «Про моніторинг виконання законодавства органами управління освітою в умовах дії правового режиму воєнного стану» та від 11.07.2022 № 1/7708-22 «Про продовження здійснення моніторингу» з 05 по 23 вересня 2022 року Державною службою якості освіти України було проведено вивчення питання щодо організованого початку 2022/2023 н. р. у закладах професійної (професійно-технічної) освіти (далі – ЗП(ПТ)О).

Про проведення вивчення керівників закладів освіти було поінформовано листом Державної служби якості освіти України від 05.09.2022 № 02/01-22/66.

Вивчення проводилося з метою з'ясування стану готовності ЗП(ПТ)О до організованого початку 2022/2023 н. р. в умовах правового режиму воєнного стану, зокрема, щодо:

здійснення організаційних заходів щодо підготовки ЗП(ПТ)О до роботи у 2022/2023 навчальному році;

організації освітнього процесу;

наявності ефективної комунікації між керівництвом закладів освіти та учасниками освітнього процесу;

забезпечення безпеки учасників освітнього процесу;

створення освітнього простору у закладах освіти;

забезпечення засновниками закладів освіти фінансування ЗП(ПТ)О на рівні, що є не нижчим, ніж визначено законодавством.

У вибірці враховано кількісний розподіл ЗП(ПТ)О за регіонами, їх співвідношення за типами населених пунктів, де вони розташовані (село, селище, місто), а також за типами закладів освіти (професійно-технічне училище, вище професійне училище, професійний ліцей, центр професійної (професійно-технічної) освіти).

Вивчення здійснювалося шляхом дистанційного інтерв'ювання керівників закладів освіти і опитування педагогічних працівників, здобувачів освіти та їхніх батьків (осіб, які їх замінюють).

Опитування проводилося на онлайн платформі Google Forms. Учасники були обмежені у кількості можливостей надання відповіді (одна можливість).

Довідку підготовлено відділом роботи із закладами професійно-технічної освіти управління роботи із закладами професійно-технічної та позашкільної освіти департаменту інституційного аудиту Державної служби якості освіти України.

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ

Вивчення було проведено у 80 закладах освіти, що становить 15% від загальної кількості закладів, які станом на 25 липня 2022 року були готові забезпечити освітній процес (за інформацією Інституту освітньої аналітики <https://cutt.ly/qVkV9xD>). Опитуванням було охоплено 10356 респондентів, із них:

батьків здобувачів освіти – 3201;

здобувачів освіти – 5671, що становить 17,0% від загальної кількості здобувачів освіти, які на час проведення опитування навчалися у ЗП(ПТ)О, що взяли участь у вивченні (рис. 1);

Рис. 1. Активність здобувачів освіти

педагогічних працівників – 1484, що становить 37,1% від загальної кількості педагогів, які на час проведення опитування працювали у ЗП(ПТ)О, що взяли участь у вивченні (рис. 2);

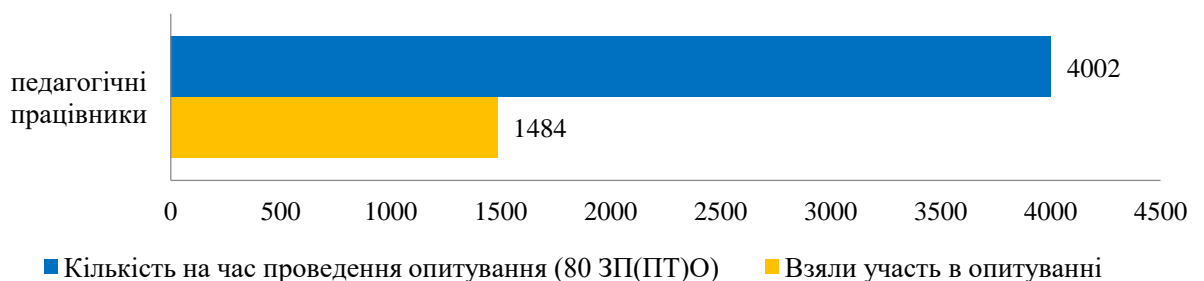
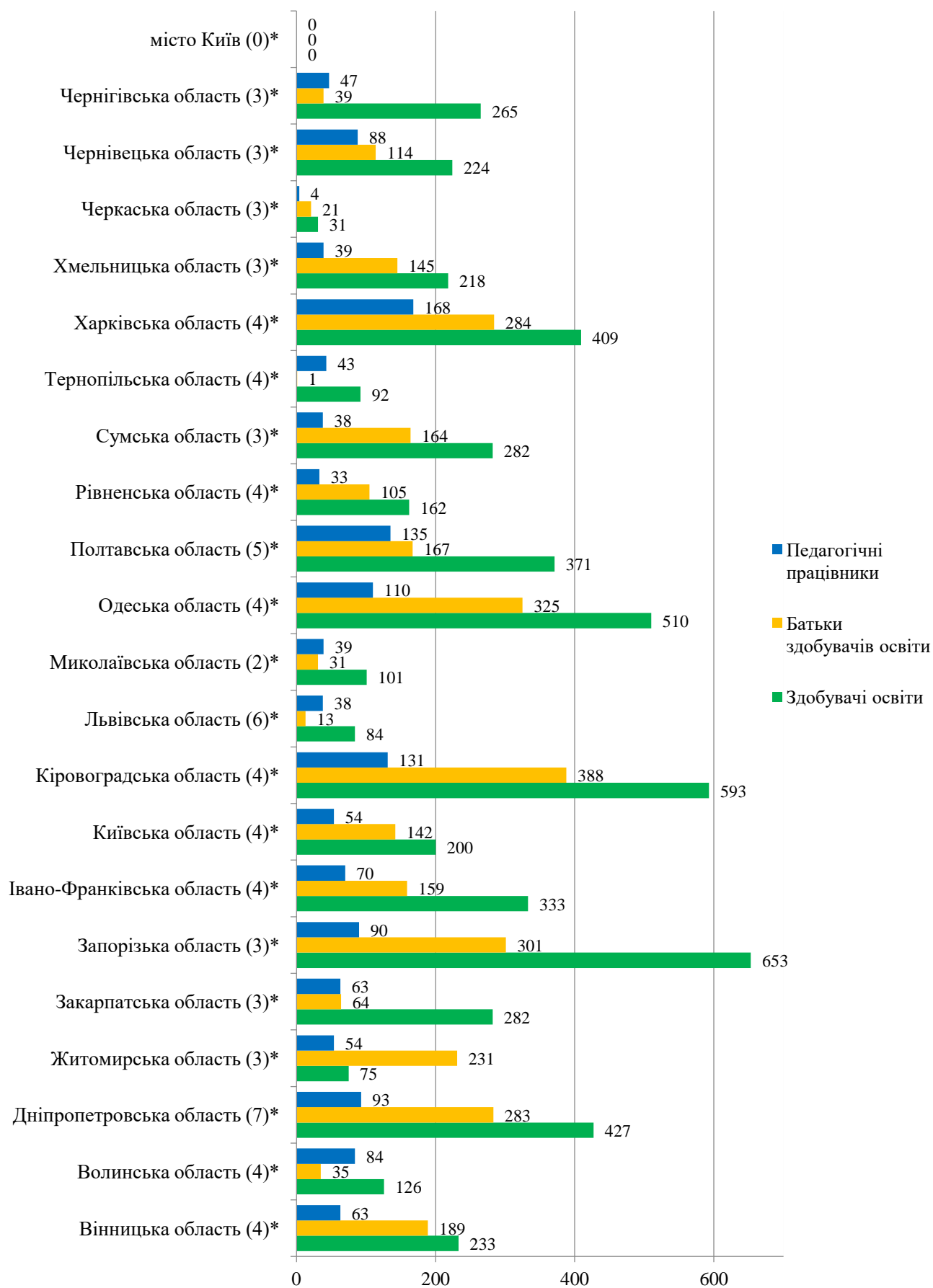

Рис. 2. Активність педагогічних працівників

Інтерв'юванням охоплено 80 керівників ЗП(ПТ)О.

Опитування було проведено у всіх регіонах України, окрім Донецької, Луганської, Херсонської областей та Автономної Республіки Крим (рис. 3).

Керівники ЗП(ПТ)О м. Києва (Київський професійний енергетичний ліцей (директор Михальчук О. І.), Державний навчальний заклад «Київське регіональне вище професійне училище будівництва» (директор Новак А. О.), Державний професійно-технічний навчальний заклад «Міжрегіональний центр ювелірного мистецтва м. Києва» (директор Авраменко О. О.)) без пояснення причин відмовилися від проведення інтерв'ювання та організації опитування учасників освітнього процесу.

* Кількість закладів освіти, що брали участь у вивченні

Рис. 3. Розподіл респондентів за регіонами

Найбільшу активність під час проведення опитування проявили здобувачі освіти, які навчаються у ЗП(ПТ)О Кіровоградської – 33,8% (593 особи) від загальної кількості здобувачів освіти, які на час проведення опитування навчалися у закладах освіти, що взяли участь у вивченні, Запорізької – 33,5% (653) та Одеської 30,5% (510) областей. Найменш активними були здобувачі освіти з Черкаської – 3,0% (31), Львівської – 3,9 % (84) та Тернопільської – 4,1% (92) областей.

Серед педагогічних працівників найбільш активні педагоги працюють у закладах освіти Харківської – 100% (168 осіб), Кіровоградської – 71,6% (131) та Чернівецької – 57,5% (88) областей. Найменш активні – у Черкаській – 3,6% (4), Львівській – 13,5% (38) та Тернопільській – 14,0% (43) областях.

Батьки здобувачів освіти ЗП(ПТ)О Кіровоградської – 12,1% (388 осіб) від загальної кількості батьків, які пройшли опитування, Одеської – 10,2% (325) та Запорізької – 9,4% (510) областей найбільш відповідально поставилися до необхідності проходження опитування. Не виявили зацікавленості в анкетуванні батьки здобувачів освіти закладів професійно-технічної освіти Тернопільської – 0,03% (1), Львівської – 0,4% (13) та Черкаської – 0,7% (21) областей.

Із загальної кількості закладів освіти, в яких проводилося вивчення, 7 розташовані у селах, 13 – у селищах, 60 – у містах (рис. 4).

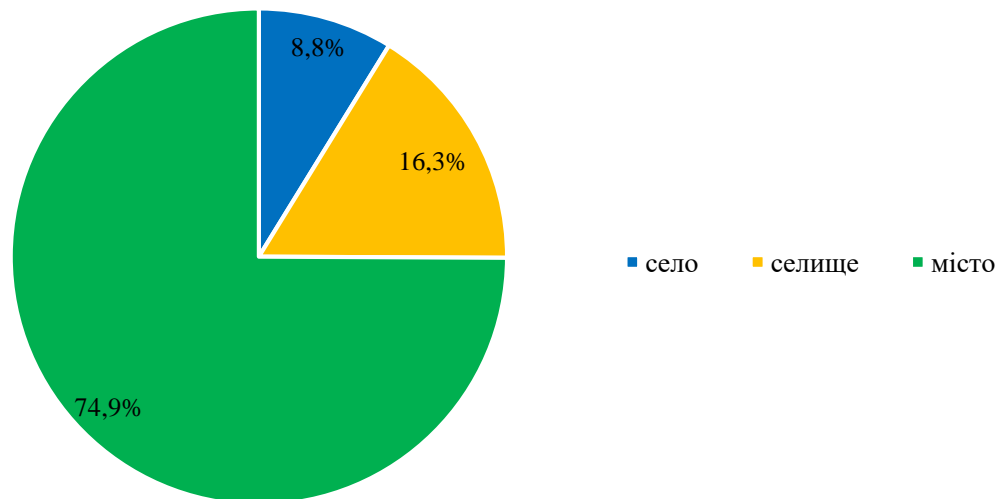

Рис. 4. Типи населених пунктів за місцем розташування закладів освіти

За типами ЗП(ПТ)О, де яких проводилося вивчення, розподілилися таким чином: професійно-технічні училища – 14, вищі професійні училища – 21, професійні ліцеї – 25, центри професійної (професійно-технічної) освіти – 20 (рис. 5).

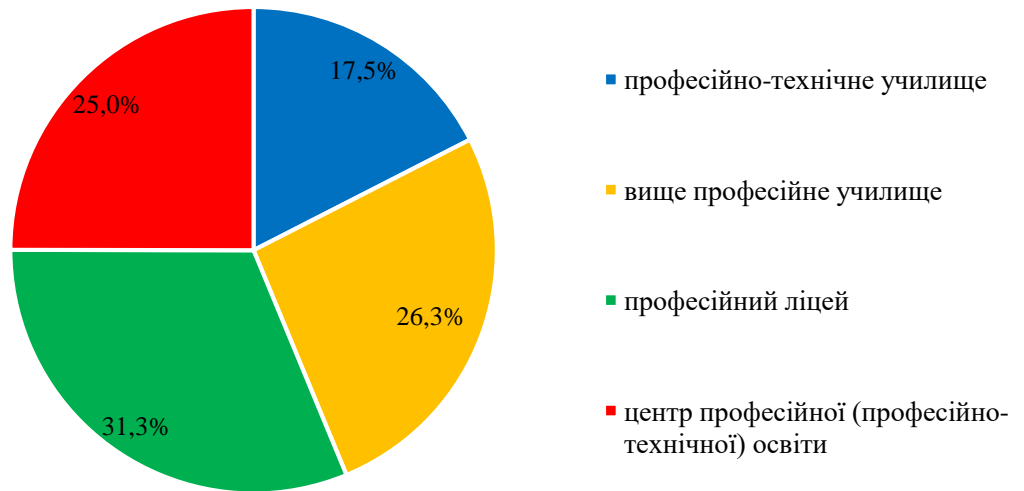

Рис. 5. Розподіл закладів професійної (професійно-технічної) освіти за типами

ЗДІЙСНЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЙНИХ ЗАХОДІВ ЩОДО ПІДГОТОВКИ ЗАКЛАДІВ ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ) ОСВІТИ ДО РОБОТИ У 2022/2023 НАВЧАЛЬНОМУ РОЦІ

На кінець 2021 року (<https://www.ukrstat.gov.ua/>) в Україні функціонувало 606 ЗП(ПТ)О (без Донецької, Луганської, Херсонської областей та Автономної Республіки Крим). 2022/2023 н. р. станом на 25 липня 2022 року були готові розпочати 541 (за інформацією Інституту освітньої аналітики <https://cutt.ly/qVkv9xD>) (рис. 6).

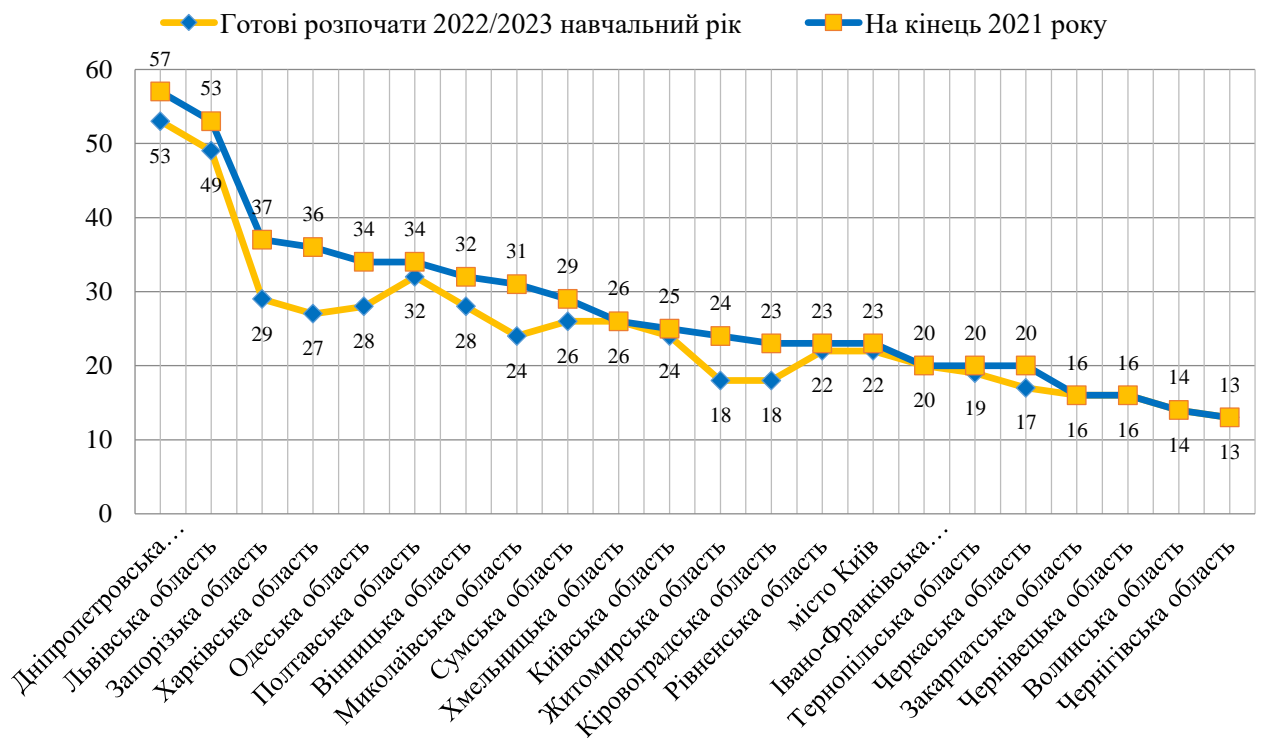

Рис. 6. Мережа закладів професійної (професійно-технічної) освіти

Значне скорочення мережі ЗП(ПТ)О (10,7%) відбулося, у першу чергу, внаслідок повномасштабного вторгнення росії в Україну. Заклади освіти опинилися на тимчасово-окупованій території, у зоні бойових дій, зруйновані або пошкоджені ракетно-бомбовими ударами.

Найбільше мережа закладів освіти скоротилася в областях, де тривають активні бойові дії: Харківська область – мінус 9 ЗП(ПТ)О; Запорізька – мінус 8; Миколаївська – мінус 7.

Під час проведення інтерв'ювання керівники 13 (16,3%) ЗП(ПТ)О вказали, що заклади освіти зазнали пошкоджень внаслідок вторгнення російської федерації в Україну, зокрема:

Професійно-технічне училище № 2 м. Дніпро (Дніпропетровська область) – вибуховою хвилею вибито вікна у другому корпусі. На момент початку навчального року пошкодження ліквідовано власними силами закладу освіти;

Державний професійно-технічний навчальний заклад «Дніпровський центр професійно-технічної освіти» (Дніпропетровська область) – вибуховою хвилею розбито вікна. На момент початку навчального року пошкодження не ліквідовано. Вцілілих приміщень достатньо для організації освітнього процесу;

Центр професійно-технічної освіти м. Житомира (Житомирська область) – вибуховою хвилею вибито скло у двох вікнах. На початок навчального року пошкодження ліквідовано;

Бердичівський професійний будівельний ліцей (Житомирська область) – вибуховою хвилею вибито 108 вікон, тріснула стіна навчального корпусу. На момент початку навчального року всі вікна відновлено (встановлено нові). На тріщині встановлено «маячки». Здійснення освітнього процесу дозволено ДСНС;

Державний навчальний заклад «Запорізьке вище професійне училище моди і стилю» (Запорізька область) – пошкоджено навчальні корпуси. Освітній процес здійснюється у непошкоджених корпусах училища;

Державний професійно-технічний навчальний заклад «Фастівський центр професійно-технічної освіти» (Київська область) – вибуховою хвилею вибито вікна у навчальному корпусі. Пошкодження усунуто до початку навчального року;

Державний навчальний заклад «Охтирський центр професійно-технічної освіти» (Сумська область) – вибуховою хвилею вибито 111 вікон і 7 дверей, а також покриття даху. Ремонтні роботи проводяться власними силами закладу освіти. Освітній процес організовано у дистанційній формі;

Державний навчальний заклад «Сумське міжрегіональне вище професійне училище» (Сумська область) – пошкоджено корпус теоретичної підготовки. Вибито 287 вікон. На момент початку навчального року всі пошкоджені вікна замінено або відремонтовано. Триває заміна (ремонт) дверей;

Державний професійно-технічний навчальний заклад «Регіональний центр професійної освіти ресторанно-готельного, комунального господарства, торгівлі та дизайну» (Харківська область) – вибуховою хвилею пошкоджено вікна у двох навчальних корпусах. У одному навчальному році всі вікна вже

відновлено (замінено), у іншому – тривають ремонтні роботи. Освітній процес організовано у дистанційній формі;

Державний навчальний заклад «Харківське вище професійне училище № 6» (Харківська область) – зруйновано половину будівлі адміністративного корпусу. Триває розбір завалів. Ремонтні роботи не розпочато. Заклад освіти потребує додаткових ресурсів для організації дистанційного навчання;

Люботинський професійний ліцей залізничного транспорту (Харківська область) – зруйнована частина одного навчального корпусу та пошкоджена частина гуртожитку. Освітній процес організовано у дистанційній формі;

Чернігівський професійний ліцей залізничного транспорту (Чернігівська область) – вибуховою хвилею вибито 80 і пошкоджено 37 вікон. Також пошкоджено покриття даху. Освітній процес організовано у змішаній (очно-дистанційній) формі;

Комунальний заклад «Чернігівський центр професійно-технічної освіти» Чернігівської обласної ради – вибуховою хвилею вибито або пошкоджено вікна та двері. Також пошкоджено покриття даху у адміністративно-навчальному корпусі. Освітній процес організовано у змішаній (очно-дистанційній) формі.

Керівники 62 (77,5%) ЗП(ПТ)О зазначили, що заклади мають акти, приписи, розпорядження органів державного нагляду (контролю), зокрема Державної служби України з надзвичайних ситуацій щодо додержання і виконання вимог законодавства у сфері цивільного захисту, пожежної безпеки. При цьому, у 50 (80,6%) закладах освіти виявлені порушення не усунуті або усунуті не у повному обсязі (рис. 7).

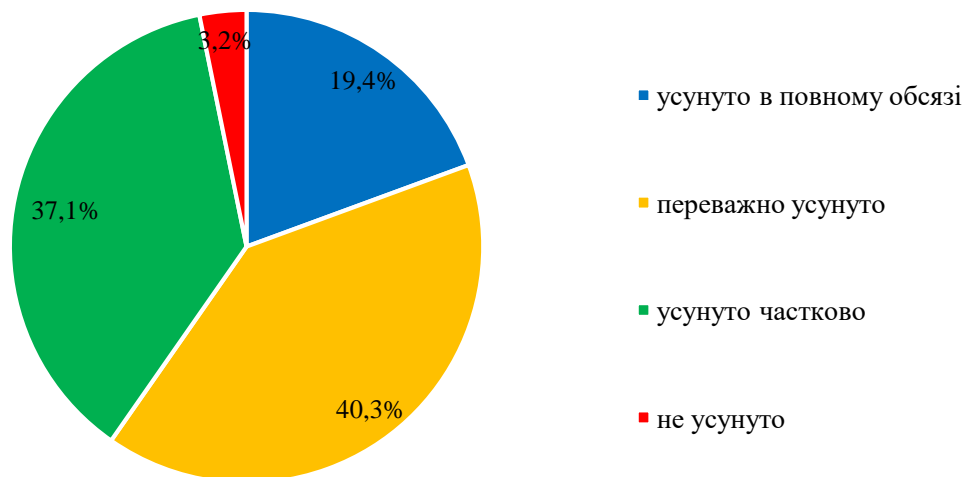

Рис. 7. Стан усунення виявлених порушень у сфері цивільного захисту, пожежної безпеки

Більшість виявлених порушень стосуються необхідності встановлення протипожежних систем сигналізації та приведення у відповідність до встановлених норм захисних споруд цивільного захисту. Основною причиною невиконання або неповного виконання актів, приписів, розпоряджень органів державного нагляду (контролю) щодо усунення виявлених порушень у сфері

цивільного захисту, пожежної безпеки керівники закладів назвали відсутність необхідного фінансування.

Разом з тим, варто відзначити недостатню ефективність при використанні закладами освіти виробничих та навчальних приміщень, адже при загальній проєктній потужності 60380 осіб, наявний контингент здобувачів освіти складає 33419 осіб, що становить 55,3% від проєктної (рис. 8).

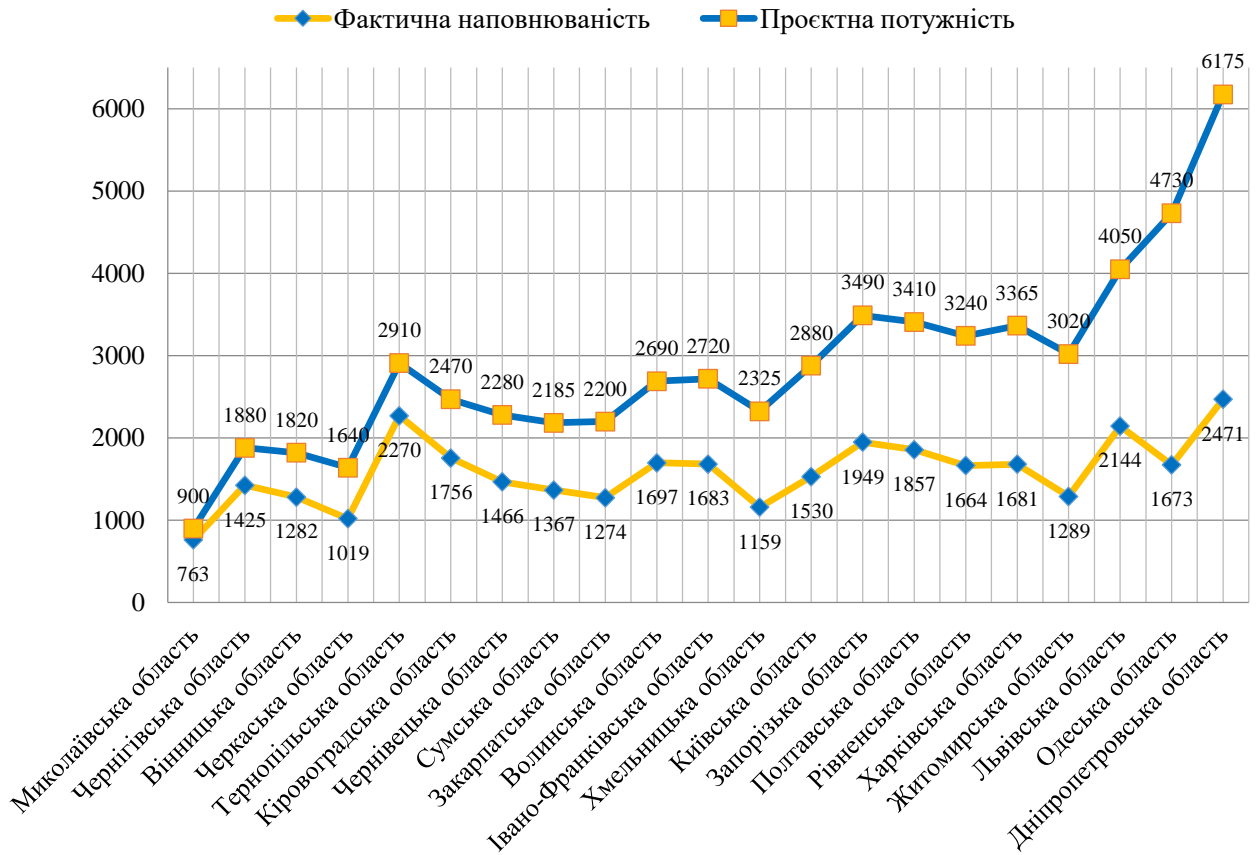

Рис. 8. Наповнюваність закладів освіти у співвідношенні до проєктної

Із загальної кількості здобувачів освіти (наявний контингент), 775 осіб (2,3%) є внутрішньо переміщеними, ще 1919 (5,7%) перебувають за межами України (рис. 9).

Попри значну кількість здобувачів освіти, які є внутрішньо переміщеними особами (775 осіб), лише невелика частина ЗП(ПТ)О бере участь у програмі внутрішньої академічної мобільності, передбаченої Положенням про внутрішню академічну мобільність здобувачів професійної (професійно-технічної) освіти, які навчаються у закладах професійної (професійно-технічної) освіти України, затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України від 26 березня 2022 року № 273, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 20 квітня 2022 р. за № 437/37773.

Так, жоден із ЗП(ПТ)О, що взяли участь у вивченні, не є базовим закладом, 5 – є закладами-партнерами, що надають місця для навчання 12 здобувачам освіти.

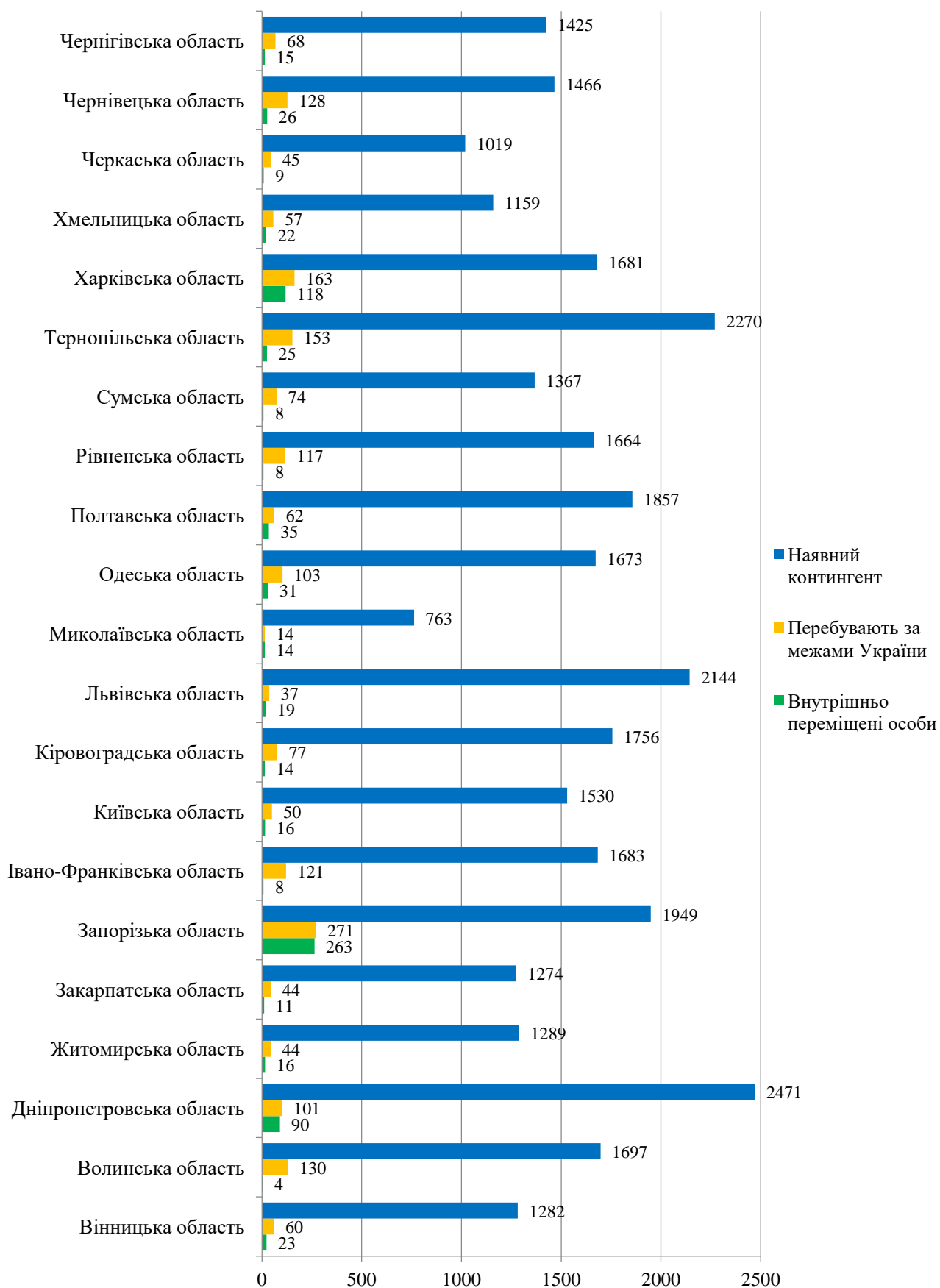

Рис. 9. Здобувачі освіти, які є внутрішньо переміщеними або перебувають за межами України у співвідношенні до наявного контингенту

Загальна кількість працівників у закладах освіти, що взяли участь у вивченні, становить 7274 особи, з них педагогів – 4002. Із загальної кількості працівників, 89 (1,2%) після початку війни вимушені були змінити місце постійного проживання (32 (0,4%) є внутрішньо переміщеними особами, 57 (0,8%) – виїхали за межі України). Серед педагогічних працівників таких 77 (1,9%) осіб:

викладачів – 36 (2,3% від загальної кількості викладачів, з них: 14 – внутрішньо переміщені особи, 22 – виїхали за межі України);

майстрів виробничого навчання – 41 (2,5% від загальної кількості майстрів, з них: 15 – внутрішньо переміщені особи, 26 – виїхали за межі України). Найбільша кількість переміщених осіб, із загальної кількості працівників, у Запорізькій (20 осіб), Харківській (19), Дніпропетровській (10) та Чернігівській (9) областях (табл. 1).

Таблиця 1

**Переміщені особи з числа педагогічних працівників
(80 ЗП(ПТ)О)**

Назва адміністративно-територіальної одиниці	Внутрішньо переміщені		Перебувають за межами України		Всього викладачів і майстрів виробничого навчання (к-ть/%)
	викладачі (к-ть/%)	майстри виробничого навчання (к-ть/%)	викладачі (к-ть/%)	майстри виробничого навчання (к-ть/%)	
Вінницька область	---	1/1,5%	1/1,5%	---	2/1,5%
Волинська область	---	---	---	---	---
Дніпропетровська область	2/2,0%	4/2,6%	4/4,0%	---	10/3,9%
Житомирська область	---	---	---	2/2,7%	2/1,3%
Закарпатська область	---	---	---	1/1,5%	1/0,8%
Запорізька область	1/1,5%	2/2,9%	3/4,4%	9/13,0%	15/11,0%
Івано-Франківська область	---	---	2/1,5%	---	2/0,9%
Київська область	---	---	---	---	---
Кіровоградська область	---	---	2/3,0%	---	2/1,5%
Львівська область	---	---	---	---	---
Миколаївська область	---	---	---	---	---
Одеська область	2/2,4%	1/1,2%	2/2,4%	1/1,2%	6/3,6%
Полтавська область	---	---	---	---	---
Рівненська область	2/2,6%	---	---	2/2,4%	4/2,5%
Сумська область	---	---	---	---	---
Тернопільська область	---	---	1/0,8%	3/2,3%	3/1,2%
Харківська область	7/10,8%	7/10,5%	4/6,2%	1/1,5%	19/14,4%
Хмельницька область	---	---	1/2,9%	2/2,5%	3/2,6%
Черкаська область	---	---	---	---	---
Чернівецька область	---	---	---	1/1,5%	1/0,9%
Чернігівська область	---	---	2/4,0%	4/5,9%	6/5,1%

На час проведення вивчення у закладах професійної (професійно-технічної) освіти працевлаштовано 50 внутрішньо переміщених осіб, що становить 0,7% від загальної кількості працівників ЗП(ПТ)О (у т. ч. викладачів – 26 (1,6%), майстрів виробничого навчання – 16 (1,0%)).

Відповідаючи на запитання інтерв'ю, керівники 42 (52,5%) закладів освіти зазначили, що мають вакантні посади педагогічних працівників. Загальна кількість вакансій педагогів – 181, з них: викладачів – 26, майстрів виробничого навчання – 140. Ситуація за регіонами дуже неоднорідна. Так, в Одеській і Хмельницькій областях вакансії педагогічних працівників взагалі відсутні. У Закарпатській, Кіровоградській та Чернігівській областях дефіцит педагогів становить більше 10%. Дніпропетровська та Харківська області потребують викладачів (6,4% та 5,8% відповідно). У Закарпатській (22,4%), Кіровоградській (30,9%), Чернівецькій (13,3%) та Чернігівській (12,8%) областях спостерігається значна нестача майстрів виробничого навчання (табл. 2).

Таблиця 2

**Вакантні посади педагогічних працівників
(80 ЗП(ПТ)О)**

Назва адміністративно-територіальної одиниці	Вакансії педагогічних працівників		Вакансії викладачів		Вакансії майстрів виробничого навчання	
	кількість	%	кількість	%	кількість	%
Вінницька область	7	3,9%	1	1,5%	5	6,9%
Волинська область	10	4,2%	1	0,9%	9	9,9%
Дніпропетровська область	23	6,8	7	6,4%	14	8,4%
Житомирська область	5	3,0%	---	---	5	6,3%
Закарпатська область	20	11,2%	1	1,5%	19	22,4%
Запорізька область	9	5,2%	1	1,5%	8	10,4%
Івано-Франківська область	3	1,2%	---	---	3	3,3%
Київська область	2	1,2%	---	---	2	2,5%
Кіровоградська область	32	14,9%	2	2,9%	30	30,9%
Львівська область	1	0,4%	---	---	1	0,9%
Миколаївська область	1	1,2%	1	2,6%	---	---
Одеська область	---	---	---	---	---	---
Полтавська область	3	1,2%	1	0,9%	2	2,1%
Рівненська область	4	1,9%	1	1,3%	3	3,5%
Сумська область	4	2,7%	2	3,6%	2	3,2%
Тернопільська область	10	3,2%	2	1,6%	8	5,8%
Харківська область	11	6,2%	4	5,8%	7	9,5%
Хмельницька область	---	---	---	---	---	---
Черкаська область	3	2,7%	---	---	2	3,5%
Чернівецька область	12	7,3%	2	3,8%	10	13,3%
Чернігівська область	21	12,0%	---	---	10	12,8%

За результатами вивчення встановлено фактичне невиконання засновниками закладів професійної (професійно-технічної) освіти встановлених законодавством вимог щодо утримання закладів освіти. Так, у необхідному обсязі фінансується лише заробітна плата, нарахування на заробітну плату, оплата комунальних послуг та виплата стипендії здобувачам освіти (частково). Витрати на розвиток матеріально-технічної бази, проведення ремонтних робіт тощо ЗП(ПТ)О, як правило, здійснюють за рахунок власних надходжень.

Засновники 68% ЗП(ПТ)О не виділили для підготовки закладів до роботи у новому навчальному році жодної гривні. Загалом, фінансування склало близько 19% від потреби (рис. 10).

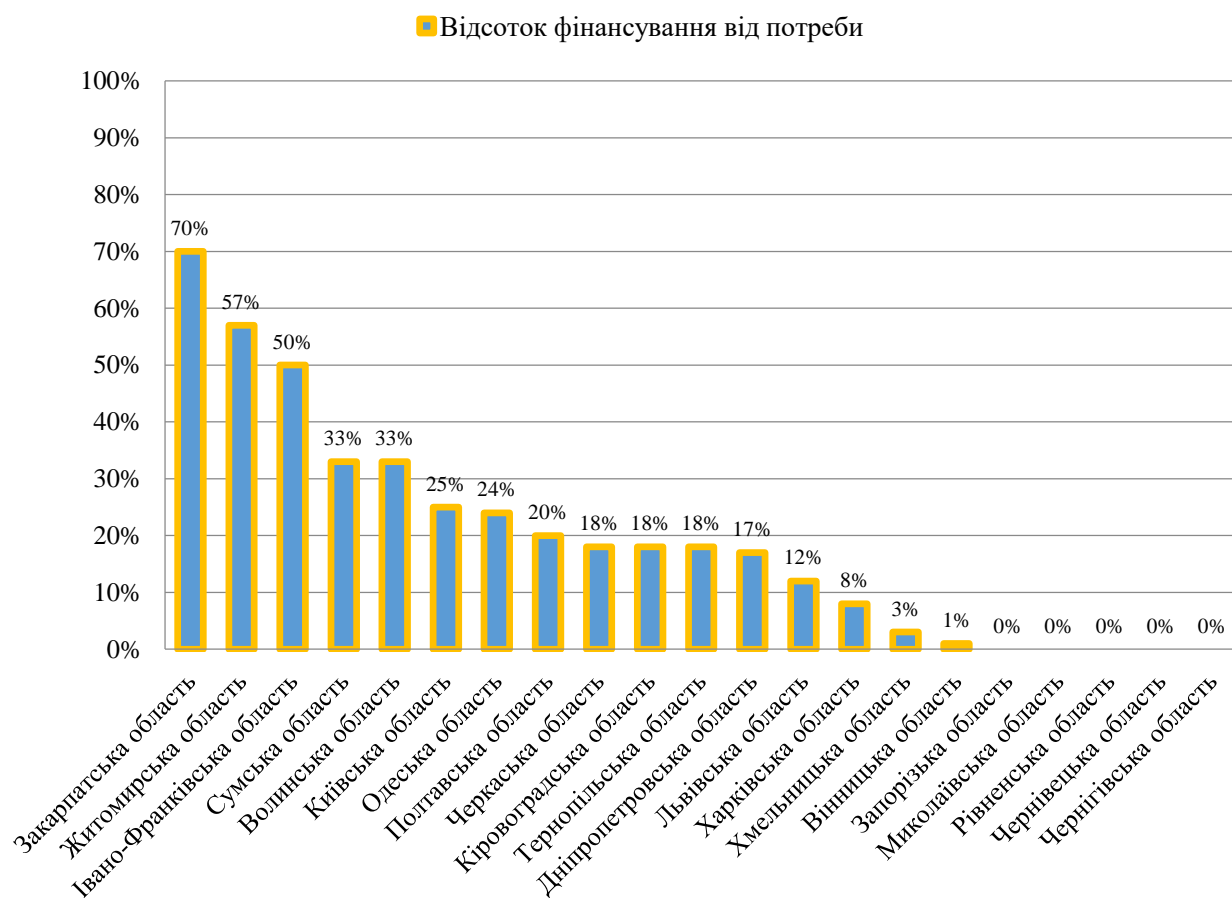

Рис. 10. Фінансування засновниками підготовки закладів освіти до роботи у новому навчальному році

Серед основних проблем, з якими керівники ЗП(ПТ)О зіткнулися при підготовці закладів освіти до роботи у новому навчальному році, вони відзначили:

- застаріла матеріально-технічна база, що потребує модернізації – 10,0%;
- відсутність фінансування для проведення поточних та капітальних ремонтних робіт, у тому числі захисних споруд – 78,8%;
- відсутність достатньої кількості комп'ютерної техніки для здійснення освітнього процесу в дистанційній формі – 18,8%;

- відсутність можливості здійснювати платежі за матеріали, обладнання, інструменти, виконані роботи тощо (підрозділи Державної казначейської служби України не дають дозволу на проведення оплати) – 36,3%;
- кадрове забезпечення професійно-практичної підготовки – 7,5%;
- відсутність фінансування на розвиток і модернізацію матеріально-технічної бази – 15,0%;
- підготовка системи теплопостачання до роботи в осінньо-зимовий період (заміна котлів, ремонт (заміна) систем теплопостачання) – 8,8%;
- неможливість забезпечення місцями в гуртожитку всіх здобувачів освіти, які цього потребують (проживають внутрішньо переміщені особи) – 8,8%;
- відсутність регіонального замовлення при наявності реальної потреби регіону в підготовці кваліфікованих робітників за ліцензованими у закладі освіти професіями – 12,5%.

ОРГАНІЗАЦІЯ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

Із 80 ЗП(ПТ)О, що взяли участь у вивченні, 20 закладів розпочали 2022/2023 н. р. у очній (денній) формі здобуття освіти, 49 – у змішаній (очно-дистанційній), ще 11 – обрали дистанційну форму (рис. 11).

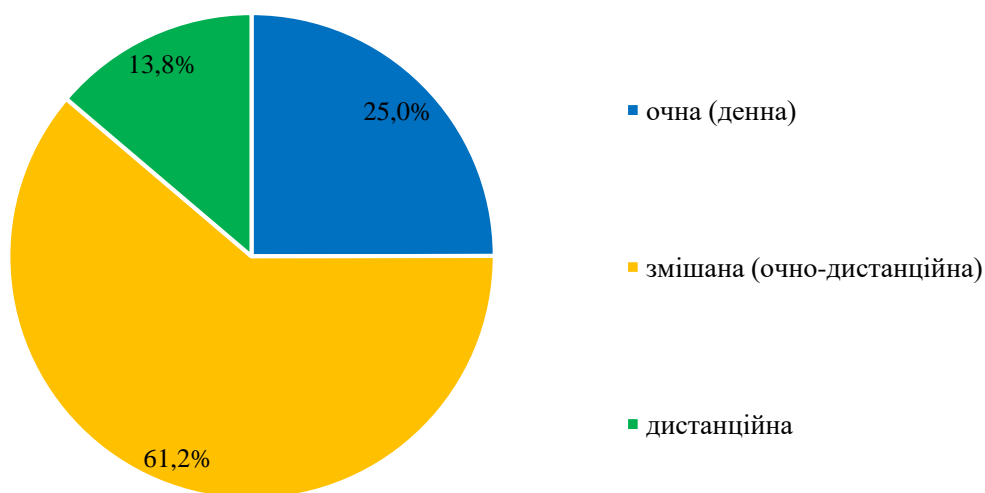

Рис. 11. Форми організації освітнього процесу на початок 2022/2023 навчального року

Найбільше закладів, що розпочали навчальний рік у очній (денній) формі, розташовано у Закарпатській, Івано-Франківській, Кіровоградській та Львівській областях. Переважно дистанційну форму організації освітнього процесу, з огляду на безпекову ситуацію, обрали у Дніпропетровській та Харківській областях (рис. 12).

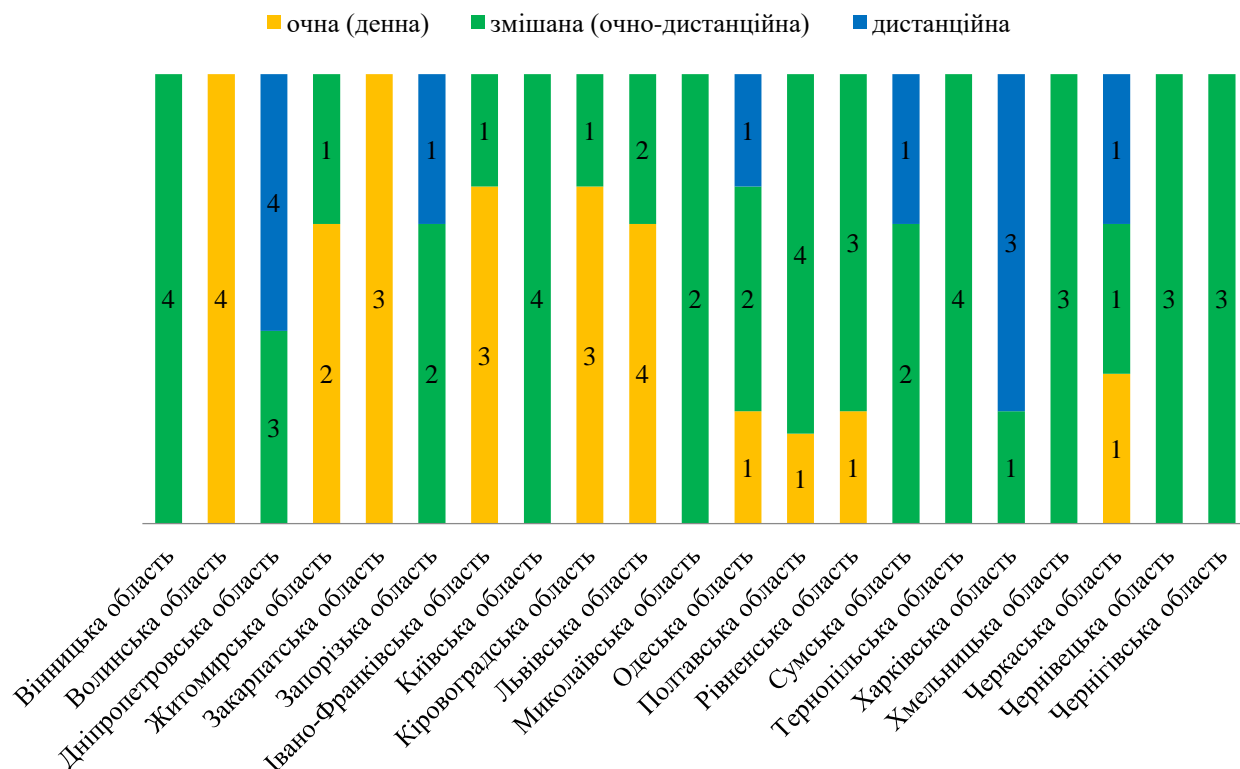

Рис. 12. Форми організації освітнього процесу на початок 2022/2023 навчального року (за регіонами)

Відповідаючи на запитання щодо форми організації освітнього процесу на початку 2022/2023 н. р., 1412 здобувачів освіти зазначили, що навчаються за денною формою, 1772 – за змішаною, 2236 – за дистанційною. 202 здобувачі вказали, що їм не відомо, у якій формі заклад освіти розпочав навчальний рік, 49 – вказали, що освітній процес у їхньому закладі ще не розпочався (рис. 13, табл. 3).

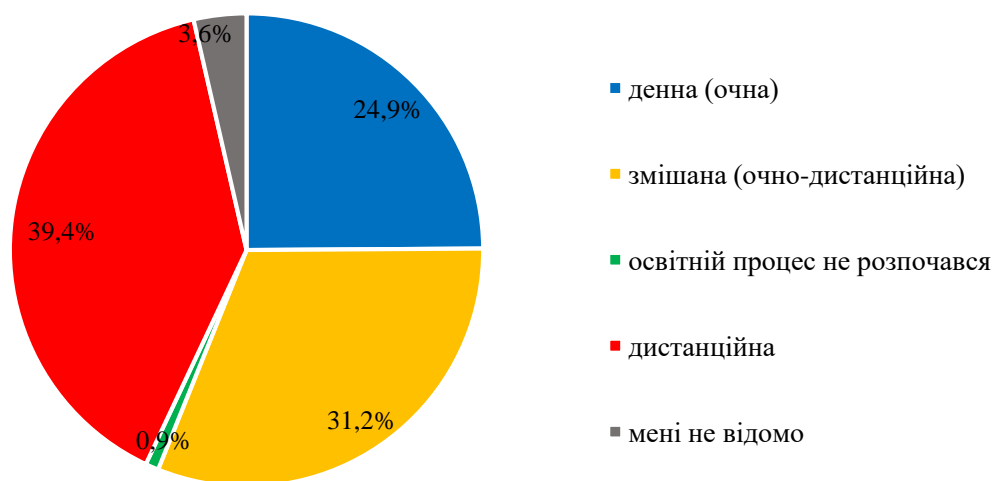

Рис. 13. Форми організації освітнього процесу на початок 2022/2023 навчального року (здобувачі освіти)

Із загальної кількості педагогічних працівників, що були охоплені опитуванням, 315 вказали, що працюють очно, 409 – дистанційно, 751 – здійснюють свою діяльність у змішаній (очно-дистанційній) формі. 4 педагогам не відомо, у якій формі заклад розпочав навчальний рік. Ще 5 стверджують, що навчальний рік у їхньому закладі не розпочався (рис. 14, табл. 3).

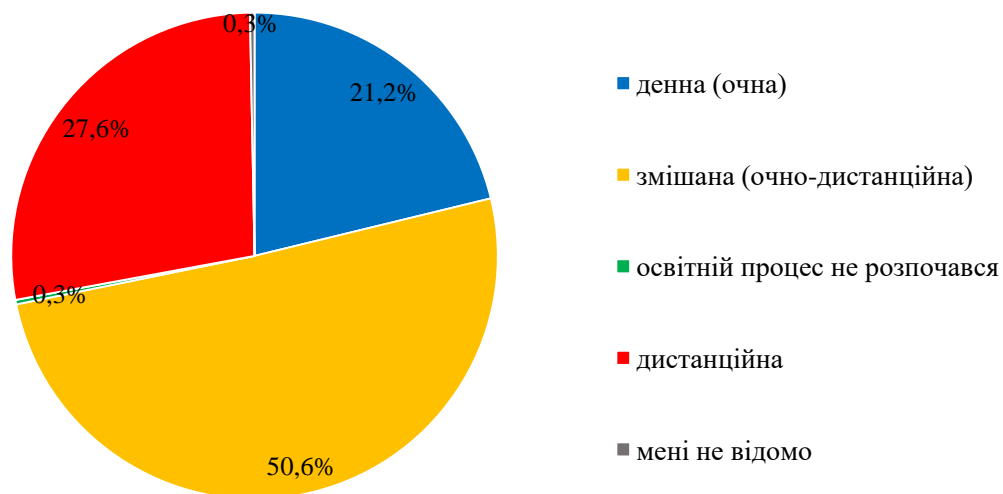

Рис. 14. Форми організації освітнього процесу на початок 2022/2023 навчального року (педагогічні працівники)

948 батьків впевнені, що їхні діти здобувають професійну освіту у змішаній (очно-дистанційній) формі, 821 – вважають, що офлайн, 1391 – зазначили, що освітній процес розпочався у дистанційній формі, 41 – вказують, що навчання взагалі не розпочалося (рис. 15, табл. 3).

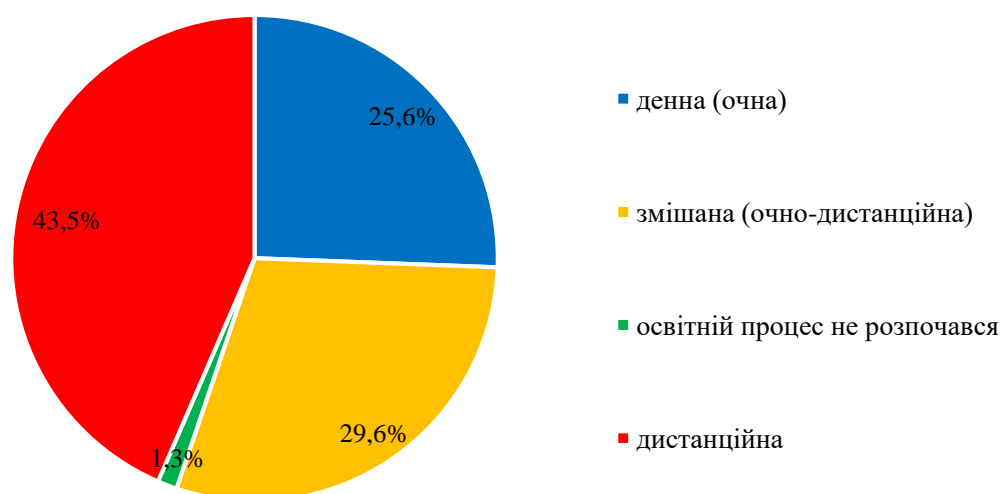

Рис. 15. Форми організації освітнього процесу на початок 2022/2023 навчального року (батьки здобувачів освіти)

**Форми організації освітнього процесу
за результатами опитування здобувачів освіти,
педагогічних працівників, батьків здобувачів освіти (80 ЗП(ПТ)О)**

Назва адміністративно-територіальної одиниці	Форма організації освітнього процесу за інформацією закладів	Кількість закладів	Здобувачі освіти (к-ть/%)	Педагогічні працівники (к-ть/%)	Батьки здобувачів освіти (к-ть/%)
Вінницька область	очна	---	16/6,9%	1/1,6%	14/7,4%
	очно-дистанційна	4	139/59,7%	53/84,1%	87/46,0%
	дистанційна	---	74/31,8%	8/12,7%	88/46,6%
Волинська область	очна	1	40/31,7%	8/9,5%	13/37,1%
	очно-дистанційна	3	49/38,9%	73/86,9%	15/42,9%
	дистанційна	---	24/19,0%	1/1,2%	7/20,0%
Дніпропетровська область	очна	---	11/2,6%	2/2,2%	3/1,1%
	очно-дистанційна	3	130/30,4%	16/17,2%	87/30,7%
	дистанційна	4	276/64,6%	75/80,6%	188/66,4%
Житомирська область	очна	2	57/76,0%	47/87,0%	190/82,3%
	очно-дистанційна	1	12/16,0%	7/13,0%	33/14,3%
	дистанційна	---	1/1,3%	---	7/3,0%
Закарпатська область	очна	3	216/76,6%	58/92,1%	48/75,0%
	очно-дистанційна	---	40/14,2%	5/7,9%	14/21,9%
	дистанційна	---	4/1,4%	---	2/3,1%
Запорізька область	очна	---	15/2,3%	---	1/0,3%
	очно-дистанційна	2	100/15,3%	25/27,8%	58/19,3%
	дистанційна	1	513/78,6%	64/71,1%	238/79,1%
Івано-Франківська область	очна	2	174/52,3%	43/61,4%	67/42,1%
	очно-дистанційна	1	72/21,6%	15/21,4%	44/27,7%
	дистанційна	---	75/22,5%	12/17,1%	48/30,2%
Київська область	очна	---	98/49,0%	25/46,3%	62/43,7%
	очно-дистанційна	4	84/42,0%	29/53,7%	71/50,0%
	дистанційна	---	6/3,0%	---	9/6,3%
Кіровоградська область	очна	3	194/32,7%	51/38,9%	138/35,6%
	очно-дистанційна	1	349/58,9%	75/57,3%	223/57,5%
	дистанційна	---	34/5,7%	5/3,8%	32/8,3%
Львівська область	очна	4	65/77,4%	23/60,5%	8/61,5%
	очно-дистанційна	2	8/9,5%	9/23,7%	3/23,1%
	дистанційна	---	1/1,2%	3/7,9%	---
Миколаївська область	очна	---	3/3,0%	---	1/3,2%
	очно-дистанційна	2	21/20,8%	23/59,0%	6/19,4%
	дистанційна	---	74/73,3%	16/41,0%	24/77,4%
Одеська область	очна	1	155/30,4%	12/10,9%	115/35,4%
	очно-дистанційна	2	108/21,2%	78/70,9%	47/14,5%
	дистанційна	1	211/41,4%	20/18,2%	152/46,8%

Продовження таблиці 3

Полтавська область	Очна	1	47/12,7%	14/10,4%	5/3,0%
	очно-дистанційна	4	205/55,3%	95/70,4%	70/41,9%
	дистанційна	---	115/31,0%	26/19,3%	91/54,5%
Рівненська область	очна	1	79/48,8%	13/39,4%	49/46,7%
	очно-дистанційна	3	37/22,8%	20/60,6%	18/17,1%
	дистанційна	---	41/25,3%	---	36/34,3%
Сумська область	очна	---	19/6,7%	---	13/7,9%
	очно-дистанційна	2	61/21,6%	34/89,5%	35/21,3%
	дистанційна	1	189/67,0%	4/10,5%	116/70,7%
Тернопільська область	очна	---	21/22,8%	6/14,0%	---
	очно-дистанційна	4	30/32,6%	37/86,0%	1/100%
	дистанційна	---	30/32,6%	---	---
Харківська область	очна	---	5/1,2%	3/1,8%	2/0,7%
	очно-дистанційна	1	13/3,2%	5/3,0%	10/3,5%
	дистанційна	3	376/91,9%	160/95,2%	270/95,1%
Хмельницька область	очна	---	109/50,0%	3/7,7%	68/46,9%
	очно-дистанційна	3	49/22,5%	35/89,7%	40/27,6%
	дистанційна	---	52/23,9%	1/2,6%	33/22,8%
Черкаська область	очна	1	---	---	---
	очно-дистанційна	1	3/9,7%	2/50,0%	2/9,5%
	дистанційна	1	23/74,2%	2/50,0%	17/81,0%
Чернівецька область	очна	---	32/14,3%	5/5,7%	14/12,3%
	очно-дистанційна	3	154/68,8%	78/88,6%	79/69,3%
	дистанційна	---	22/9,8%	3/3,4%	19/16,7%
Чернігівська область	очна	---	56/21,9%	1/2,1%	10/25,6%
	очно-дистанційна	3	108/40,8%	37/77,1%	5/12,8%
	дистанційна	---	95/35,8%	9/18,8%	24/61,5%

Наведені вище результати опитування показують, що ЗП(ПТ)О у ряді областей (Вінницька, Волинська, Закарпатська, Івано-Франківська, Київська, Миколаївська, Полтавська, Рівненська, Тернопільська, Хмельницька, Черкаська, Чернівецька, Чернігівська) здійснюють освітню діяльність з порушеннями дозволеної форми організації освітнього процесу.

Загалом здобувачі освіти, педагогічні працівники та батьки здобувачів освіти задоволені організацією освітнього процесу у закладах освіти в 2022/2023 н. р. та відзначають, що рівень організації навчання відповідає їхнім очікуванням. 37,4% здобувачів освіти, 31,4% педагогічних працівників та 45,8% батьків здобувачів освіти оцінили рівень задоволеності організацією освітнього процесу 10 балами (рис. 16). 37,6% здобувачів освіти, 29,3% педагогічних працівників та 46,0% батьків вказали, що рівень організації навчання повністю відповідає їхнім очікуванням (рис. 17).

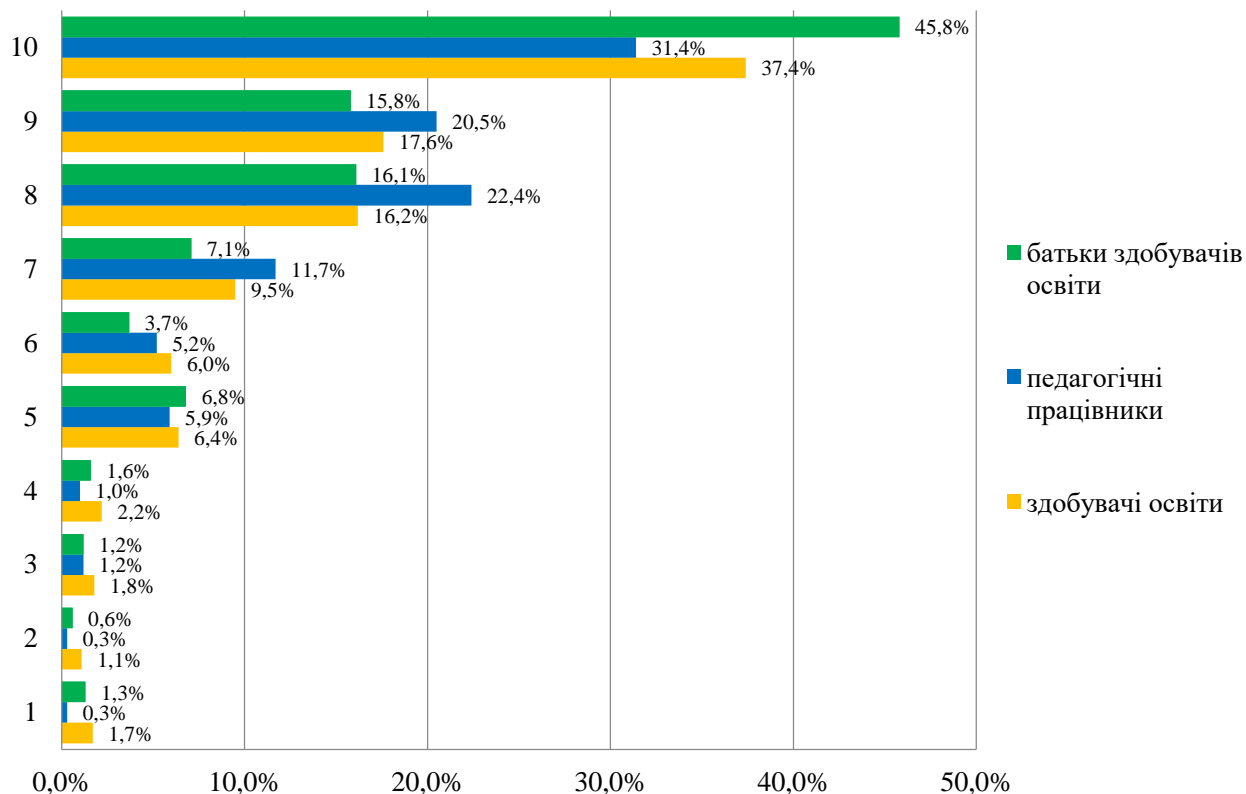

Рис. 16. Рівень задоволеності організацією освітнього процесу у закладах освіти в 2022/2023 навчальному році
(1 – повністю не задоволений (-а), 10 – повністю задоволений (-а))

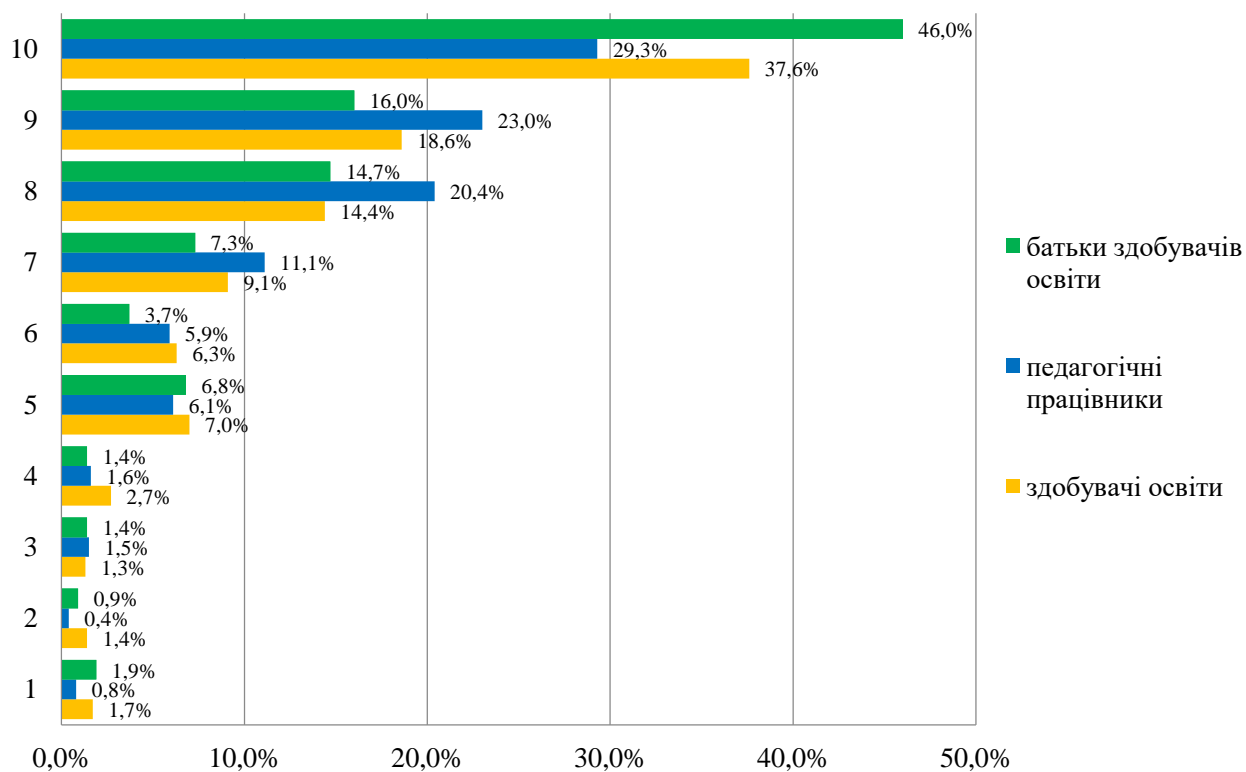

Рис. 17. Рівень відповідності організації навчання очікуванням учасників освітнього процесу
(1 – повністю не відповідає, 10 – повністю відповідає)

НАЯВНІСТЬ ЕФЕКТИВНОЇ КОМУНІКАЦІЇ

Дуже важливим в умовах війни, коли не всі учасники освітнього процесу можуть безпосередньо відвідати заклад освіти, щоб дізнатися про безпекову ситуацію, з'ясувати особливості організації та здійснення освітнього процесу під час дії правового режиму воєнного стану, є наявність ефективної комунікації між керівництвом закладів освіти та учасниками освітнього процесу, доступність актуальної інформації, наявність постійного зворотного зв'язку.

Висновки за результатами опитування учасників освітнього процесу дуже неоднозначні.

З позитивного. Комунікація між закладами освіти та учасниками освітнього процесу існує. Для підтримки комунікації ЗП(ПТ)О активно використовують доступні канали зв'язку. Найбільш популярними є спільноти в соціальних мережах (Viber, Telegram, WhatsApp, Facebook), електронні онлайн-сервіси/онлайн-платформи (Zoom, Google Meet, Google Classroom, Microsoft Teams), телефонний зв'язок (рис. 18).

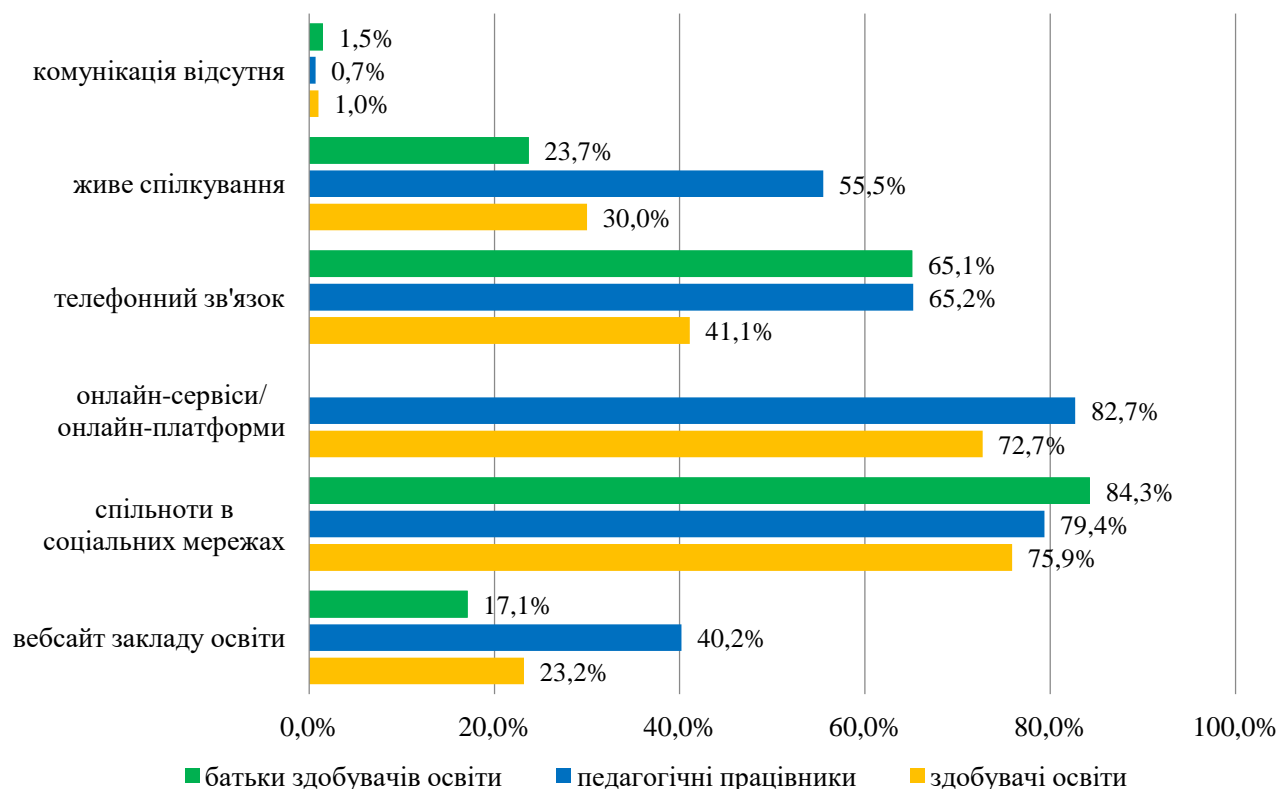
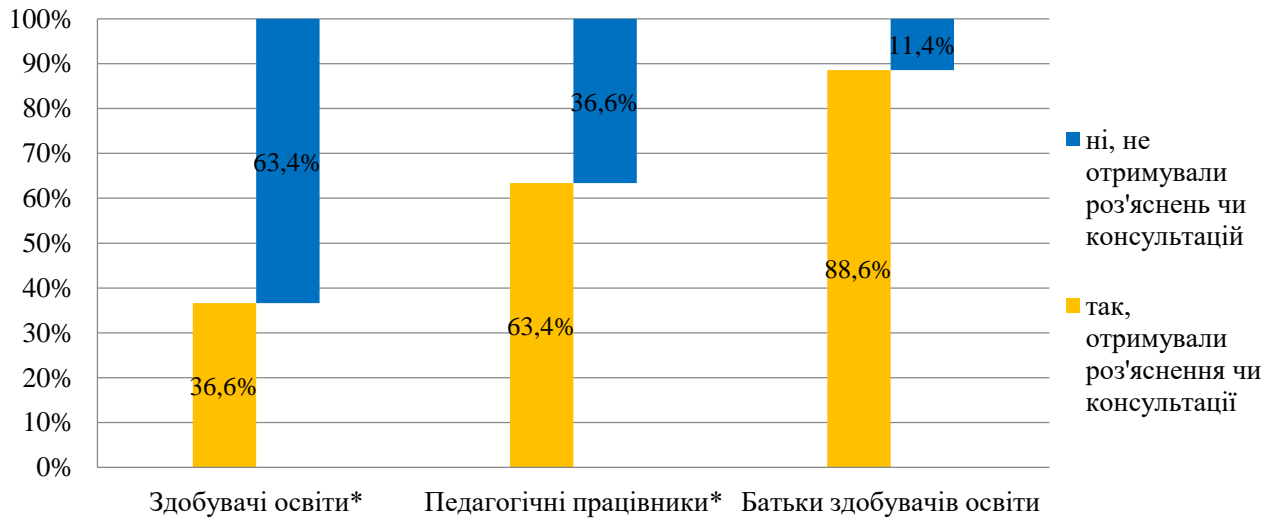

Рис. 18. Канали зв'язку для підтримки комунікації закладів освіти з учасниками освітнього процесу

З негативного. Результати опитування вказують на відсутність або недостатню ефективність комунікації з боку керівництва закладів освіти з педагогічними працівниками, здобувачами освіти та батьками здобувачів освіти.

Так, 63,4% (22684) здобувачів освіти* та 11,4% (364) батьків здобувачів освіти зазначили, що не отримували від закладу освіти роз'яснень чи

консультацій щодо термінів початку та формату навчання в 2022/2023 н. р. Серед педагогічних працівників* таких 36,6% (3539) (рис. 19).

* Інформація по категоріям «Здобувачі освіти» та «Педагогічні працівники» наведена за результатами опитування, що проводилося Державною службою якості освіти у період з 05 по 18 серпня 2022 року

Рис. 19. Наявність та ефективність комунікації між закладами освіти та учасниками освітнього процесу

Окрім того, опосередковано на відсутність належної ефективної комунікації та зворотного зв'язку вказують також результати участі учасників освітнього процесу окремих регіонів у цьому вивченні (рис. 20, рис. 21, табл. 4).

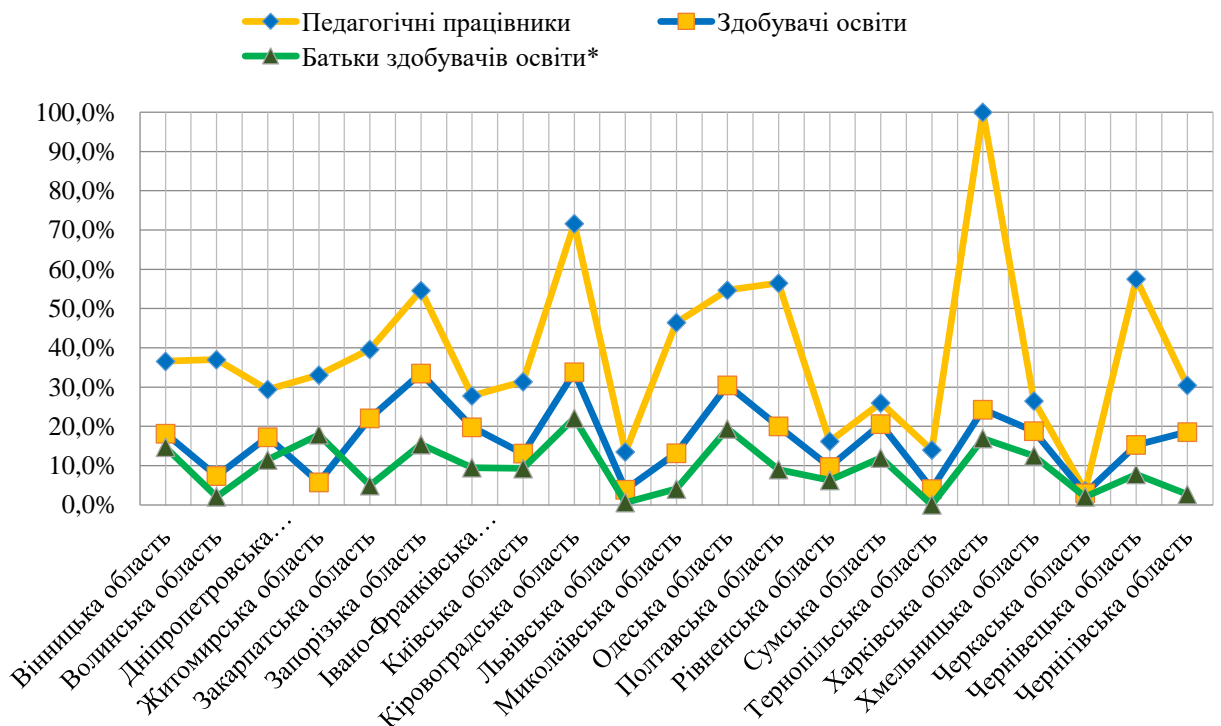

Рис. 20. Ефективність комунікації та зворотного зв'язку (відсоток учасників освітнього процесу, які взяли участь в опитуванні)

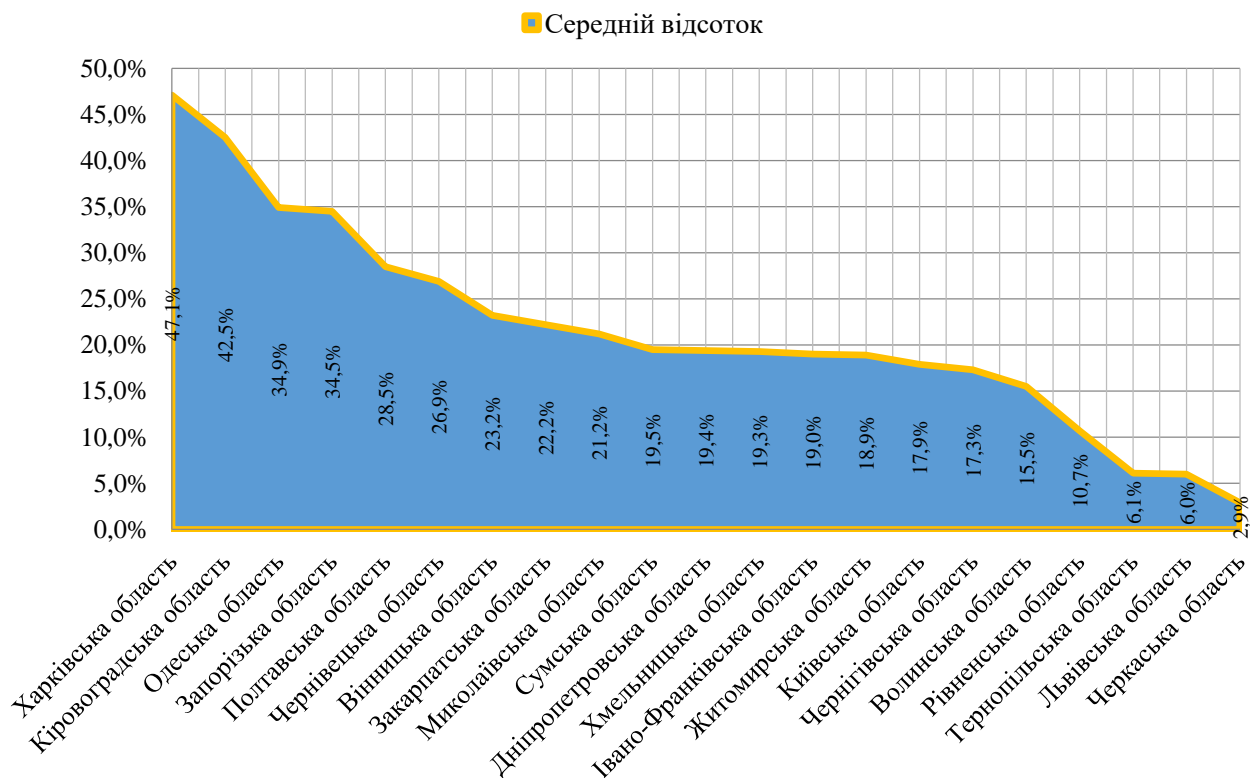

Рис. 21. Ефективність комунікації та зворотного зв'язку
(середній відсоток учасників освітнього процесу, які взяли участь в опитуванні)

Таблиця 4

**Ефективність комунікації та зворотного зв'язку
(участь в опитуванні учасників освітнього процесу)**

Назва адміністративно-територіальної одиниці	Здобувачі освіти		Педагогічні працівники		Батьки здобувачів освіти*	
	фактична кількість	взяли участь в опитуванні	фактична кількість	взяли участь в опитуванні	фактична кількість	взяли участь в опитуванні
Вінницька область	1282	233	172	63	1282	189
Волинська область	1697	126	227	84	1697	35
Дніпропетровська область	2471	427	316	93	2471	283
Житомирська область	1289	75	163	54	1289	231
Закарпатська область	1274	282	159	63	1274	64
Запорізька область	1949	653	165	90	1949	301
Івано-Франківська область	1683	333	252	70	1683	159
Київська область	1530	200	172	54	1530	142
Кіровоградська область	1756	593	183	131	1756	388
Львівська область	2144	84	282	38	2144	13
Миколаївська область	763	101	84	39	763	31
Одеська область	1673	510	201	110	1673	325
Полтавська область	1857	371	239	135	1857	167

Рівненська область	1664	162	204	33	1664	105
Сумська область	1367	282	146	38	1367	164
Тернопільська область	2270	92	307	43	2270	1
Харківська область	1681	409	168	168	1681	284
Хмельницька область	1159	218	147	39	1159	145
Черкаська область	1019	31	110	4	1019	21
Чернівецька область	1466	224	153	88	1466	114
Чернігівська область	1425	265	154	47	1425	39

* Наведено умовну кількість батьків, яка, щонайменше, відповідає кількості здобувачів освіти

Отримані результати вказують на фактичну відсутність комунікації між закладами освіти і учасниками освітнього процесу в Черкаській, Львівській, Тернопільській, Рівненській областях. Низький рівень комунікації спостерігається у Волинській, Чернігівській, Київській, Житомирській, Івано-Франківській, Хмельницькій, Дніпропетровській, Сумській, Миколаївській, Закарпатській та Вінницькій областях.

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЗПЕКИ УЧАСНИКІВ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

В умовах масштабного військового вторгнення російської федерації, триваючими ракетно-бомбовими та артилерійськими ударами по цивільній інфраструктурі, у тому числі й закладах освіти, основним завданням є забезпечення безпеки учасників освітнього процесу.

На час проведення вивчення 96,3% (77) ЗП(ПТ)О, що брали участь у ньому, мали власні укриття, облаштовані безпосередньо у закладах освіти. Два заклади (Одеська, Харківська області) укриттів не мають, ще один (Львівська область) – використовує захисні споруди інших суб'єктів господарювання.

97,4% (75) закладів освіти (з числа тих, що мають власні укриття) отримали акт оцінки стану готовності захисної споруди цивільного захисту, сховища, протирадіаційного укриття, іншого об'єкта (будівлі, споруди, приміщення) щодо можливості його використання як найпростішого для укриття населення.

Із загальної кількості захисних споруд (84) 63 (75,0%) належать до категорії найпростіших укриттів, 6 (7,1%) – це сховища у спорудах подвійного призначення, 15 (17,9%) – захисні споруди цивільного захисту (протирадіаційні укриття). Місткість 77,9% (60) захисних споруд відповідає кількості здобувачів та працівників закладів освіти.

У закладах освіти, що не мають власного укриття та не використовують захисні споруди інших суб'єктів господарювання, освітній процес організовано дистанційно.

Результати опитування педагогічних працівників та здобувачів освіти вказують на те, що не всім учасникам освітнього процесу відомо про наявність

у закладах освіти захисних споруд. Серед педагогічних працівників таких 7,2%, серед здобувачів освіти – 23,6%. За результатами опитування педагогічних працівників «лідирує» Харківська область, в якій 37,7% педагогів не відомо про наявність у їхніх закладах освіти захисних споруд. Серед здобувачів освіти, яким не відомо про наявність укриттів у їхніх закладах освіти, «областей-лідерів» кілька – Вінницька область (29,2%), Запорізька (53,9%), Одеська (27,1%), Харківська (58,9%), Черкаська (48,4%) (рис. 22).

Окрім того, 6,3% педагогічних працівників та 6,1% здобувачів освіти вважають, що захисні споруди не облаштовані належним чином.

Звертаємо увагу, що за результатами опитування, яке Державна служба якості освіти України проводила у період з 05 по 20 серпня 2022 року (<https://cutt.ly/HVMV33N>), 12,8% педагогічних працівників і 46,9% здобувачів освіти вказали, що їм не відомо, чи є у їхньому закладі освіти приміщення або будівлі, що можуть бути використані для укриття учасників освітнього процесу в разі небезпеки. 16,4% з числа опитаних здобувачів освіти та 32,0% із загальної кількості опитаних педагогічних працівників зазначили, що у закладі освіти, в якому вони навчаються/працюють, є приміщення (будівлі), що можуть бути використані для укриття учасників освітнього процесу, але вони не обладнані належним чином, або такі приміщення (будівлі) відсутні взагалі. Порівняльний аналіз свідчить про те, що упродовж місяця ситуація дещо змінилася на краще (рис. 23, рис. 24).

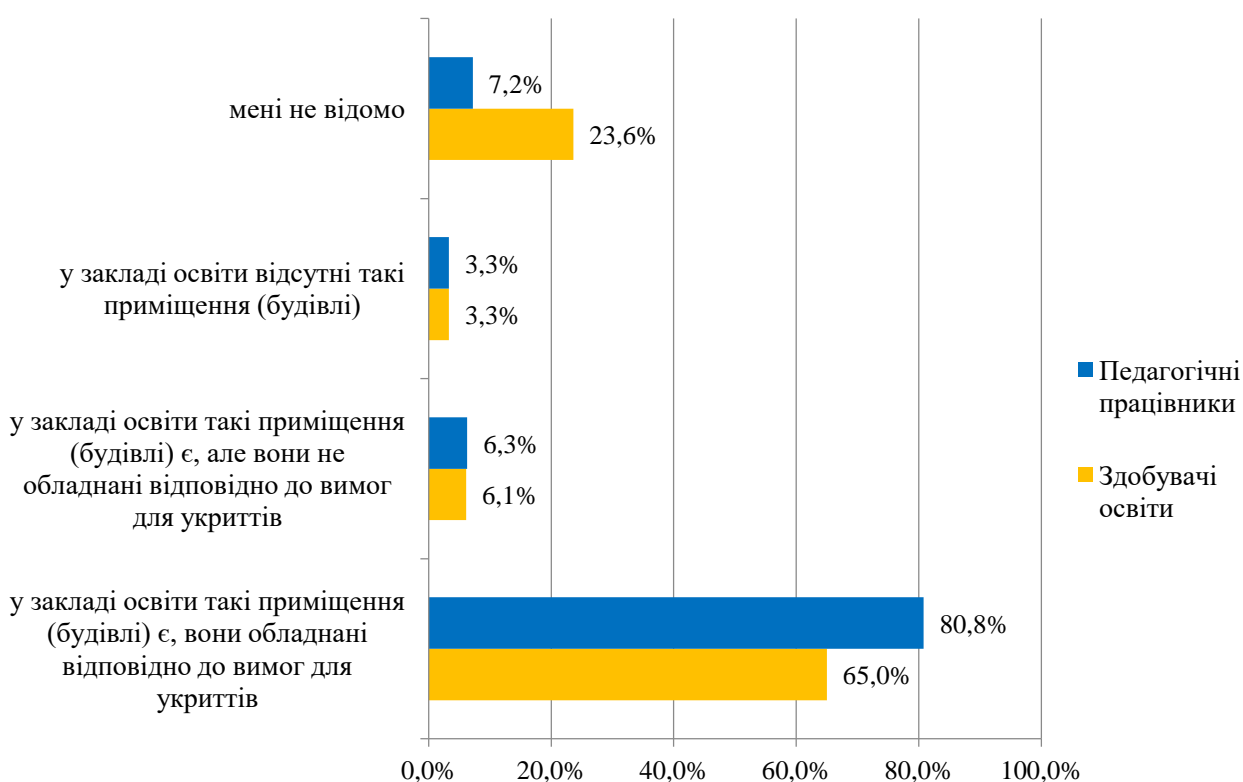

Рис. 22. Наявність в закладах професійної освіти приміщень (будівель), що можуть бути використані для укриття учасників освітнього процесу

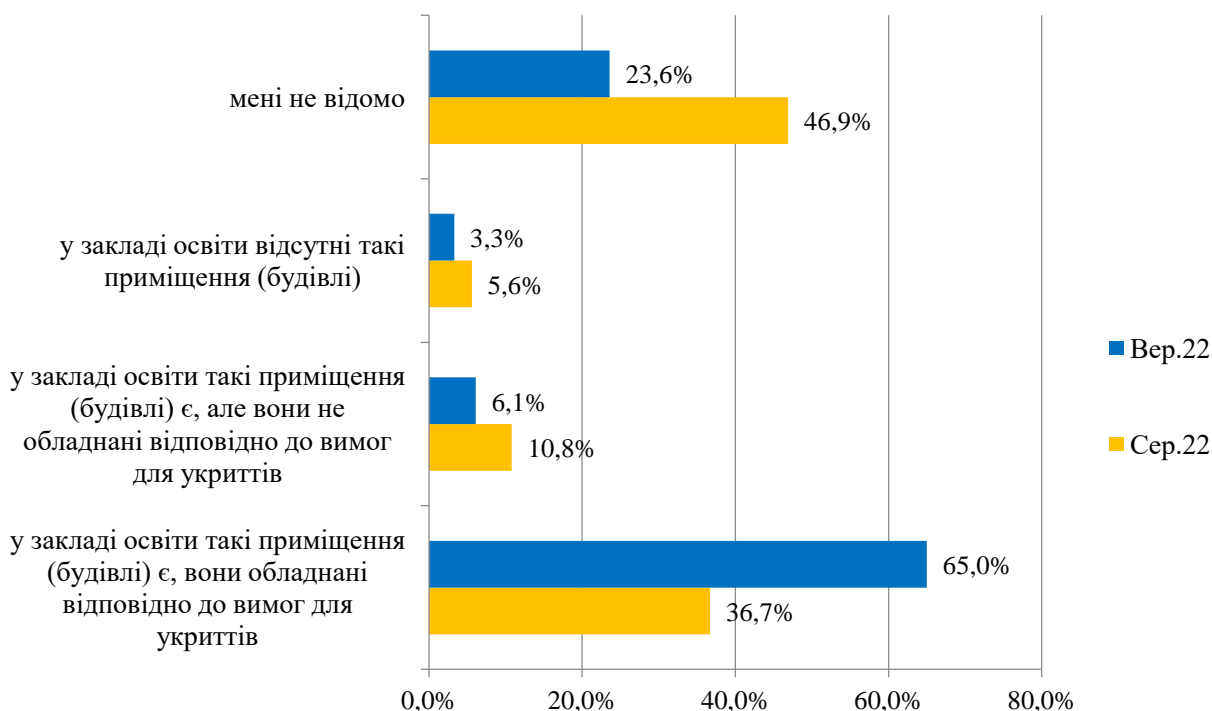

Рис. 23. Наявність в закладах професійної освіти приміщень (будівель), що можуть бути використані для укриття учасників освітнього процесу (здобувачі освіти, порівняльний аналіз: серпень 2022 – вересень 2022)

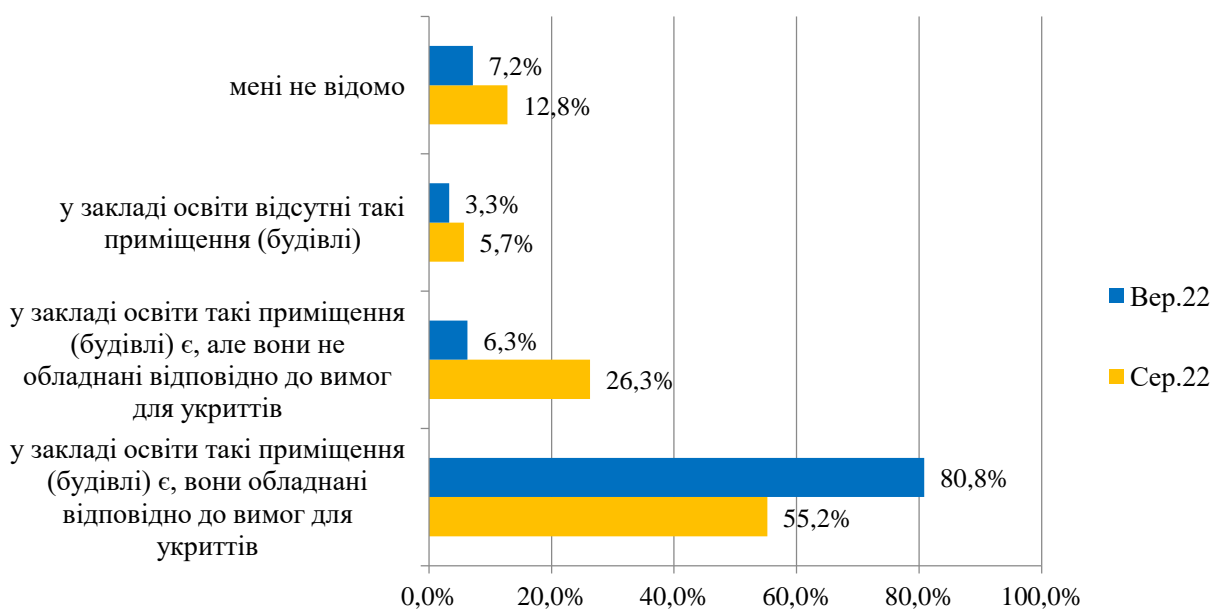

Рис. 24. Наявність в закладах професійної освіти приміщень (будівель), що можуть бути використані для укриття учасників освітнього процесу (педагогічні працівники, порівняльний аналіз: серпень 2022 – вересень 2022)

74,0% (57) керівників закладів освіти, що мають власні укриття, відзначили, що приміщення забезпечені необхідними меблями для здійснення освітнього процесу під час перебування в укритті, 62,3 (48) – заповнюють про підключення укриттів до Wi-Fi, 5,2% (4) – вказують на наявність у захисних спорудах необхідної комп'ютерної техніки. З більшості вказаних питань здобувачі освіти та педагогічні працівники не поділяють оптимізм керівників закладів освіти (рис. 25).

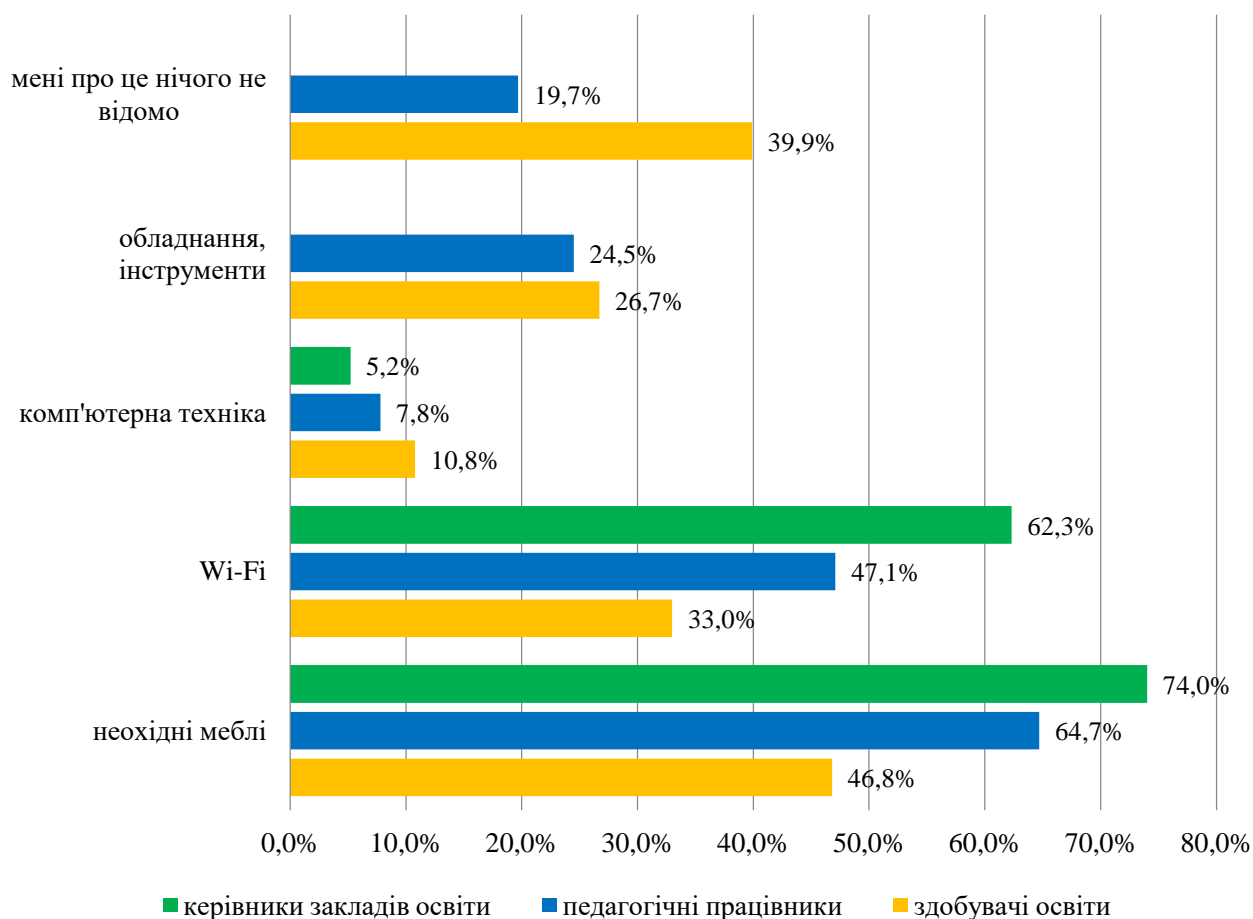

Рис. 25. Забезпечення укриттів засобами для здійснення освітнього процесу

Звертає на себе увагу кількість педагогічних працівників (19,7%) і здобувачів освіти (39,9%), яким нічого не відомо про забезпечення укриттів засобами для здійснення освітнього процесу. Це може вказувати на те, що зазначені категорії учасників освітнього процесу жодного разу не були в укритті, відповідно, у закладах освіти не проводилися навчання (тренування) щодо алгоритму дій у разі оголошення сигналу повітряної тривоги або іншої надзвичайної ситуації.

За інформацією, що її під час інтерв'ювання надали керівники закладів освіти, 100% директорів впевнені, що в захисних спорудах створено запаси води та медикаментів; відповідними показниками визначений та позначений напрям руху до укриття. 81,3% зазначили, що у закладах освіти працює

система оповіщення (рис. 26). Проте 18,1% опитаних здобувачів освіти зазначили, що їм нічого не відомо про запаси води і медикаментів, систему оповіщення, наявність показників напряму руху до укриття. Серед педагогічних працівників найбільше непоінформованих у Запорізькій (16,2%) і Харківській (23,1%) областях; серед здобувачів освіти – у Вінницькій (32,1%), Запорізькій (30,6%), Львівській (20,5%), Миколаївській (27,1%), Сумській (29,2%), Тернопільській (26,6%), Харківській (23,8%) та Чернігівській (21,1%) областях.

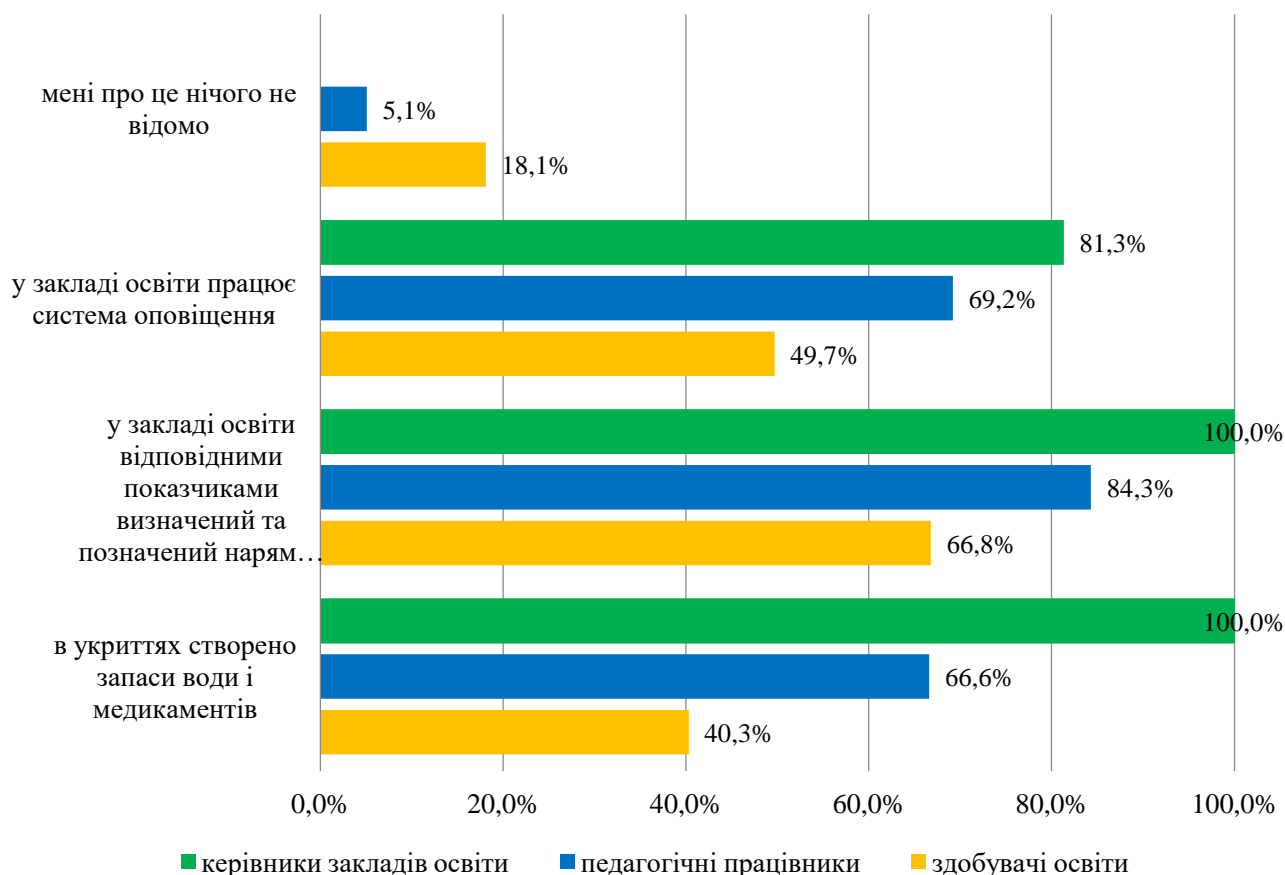

Рис. 26. Забезпечення безпеки учасників освітнього процесу

97,5% керівників ЗП(ПТ)О запевнили, що заклади інформують батьків здобувачів освіти про створення безпечних умов для організації освітнього процесу. З цією метою заклади освіти використовують: власний вебсайт – 12,8%, безпосереднє спілкування – 69,2%, онлайн батьківські збори – 15,4%, телефонний зв'язок – 16,7%, групи в соціальних мережах – 65,4%, спілкування під час співбесід зі вступниками – 16,7%.

Натомість 14,8% батьків здобувачів освіти зазначають, що їх не поінформували про створення безпечних умов, 31,0% – нічого не відомо про наявність у закладах освіти приміщень (будівель), що можуть бути використані для укриття учасників освітнього процесу (рис. 27). Результати опитування вказують на низький рівень поінформованості батьків про створення безпечних умов для організації освітнього процесу.

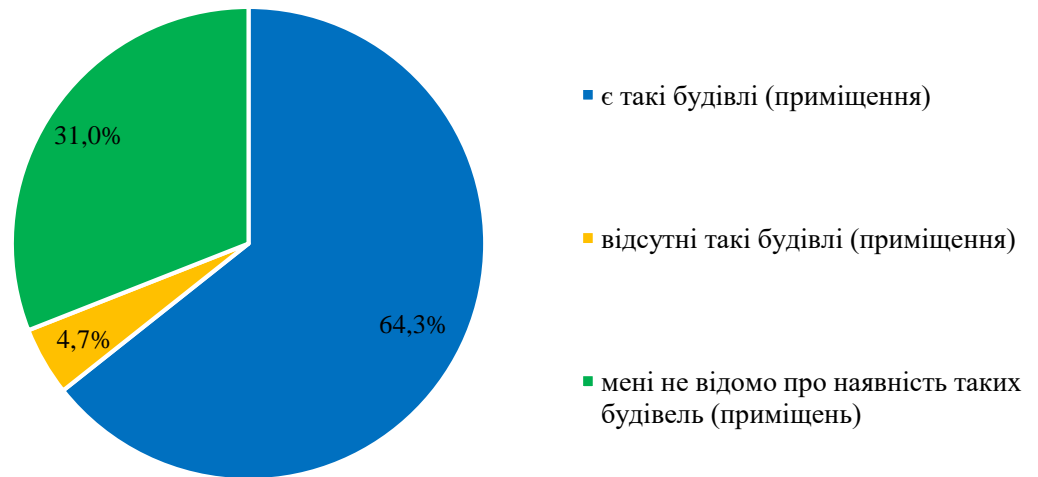

Рис. 27. Поінформованість батьків щодо наявності у закладах освіти приміщень (будівель), що можуть бути використані для укриття учасників освітнього процесу

Загалом здобувачі освіти, педагогічні працівники та батьки здобувачів освіти високо оцінили рівень безпеки організації освітнього процесу в офлайн форматі у закладах освіти. 70,1% батьків здобувачів освіти, 75,9% педагогічних працівників, 72,1% здобувачів освіти вважають, що безпеку освітнього процесу організовано на високому або достатньому рівнях (рис. 28).

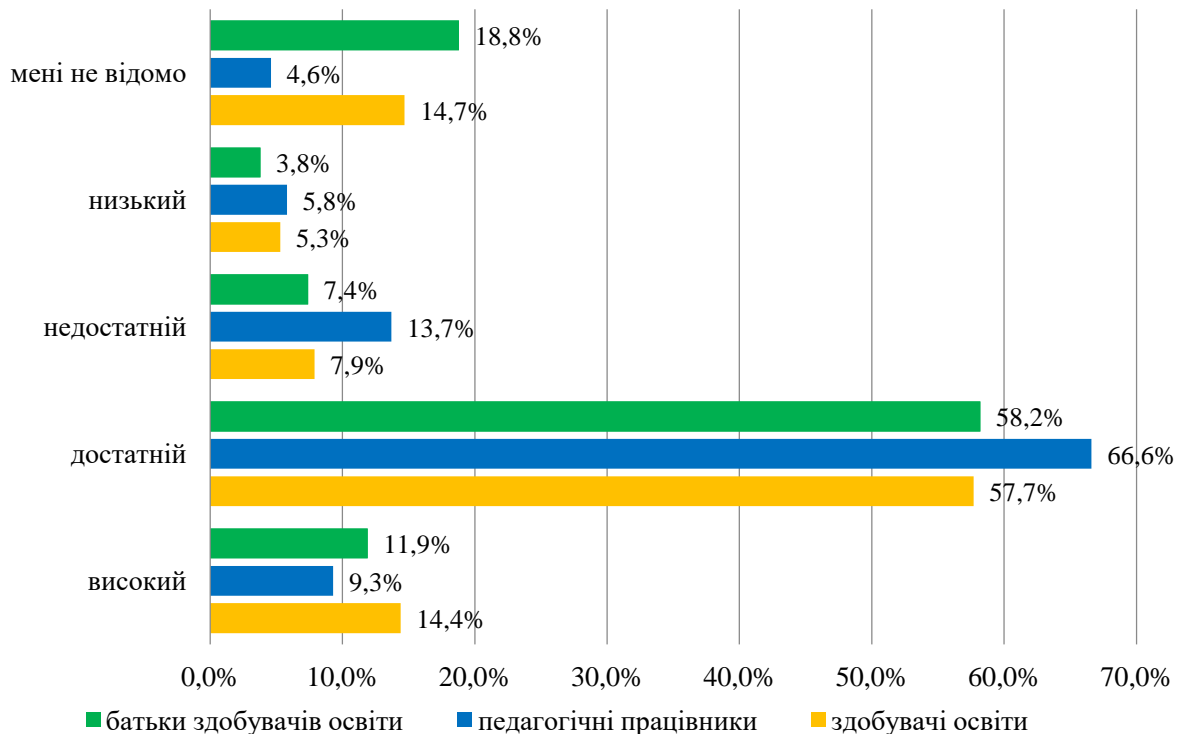

Рис. 28. Рівень безпеки організації освітнього процесу в офлайн форматі

Під час проведення інтерв'ювання 96,3% керівників закладів професійної освіти відзначили, що з усіма учасниками освітнього процесу проведено

тренування відповідно до алгоритму дій у разі оголошення сигналу повітряної тривоги або іншої надзвичайної ситуації. 3,7% директорів вказали, що такі тренування проведено з переважною частиною педагогів та здобувачів освіти.

Разом з тим, лише 77,5% педагогічних працівників і 46,6% здобувачів освіти під час опитування зазначили, що такі тренування проводилися (рис. 29). Серед педагогів найнижчі показники у Харківській (49,4%) та Львівській (65,8%) областях, серед здобувачів освіти – у Волинській (49,2%), Закарпатській (47,9%), Запорізькій (34,9%), Івано-Франківській (48,7%), Київській (48,0%), Миколаївській (30,7%), Одеській (37,8%), Сумській (39,7%), Тернопільській (47,8%), Харківській (37,9%), Хмельницькій (48,2%), Черкаській (35,5%), Чернівецькій (47,2%) та Чернігівській (46,4%) областях.

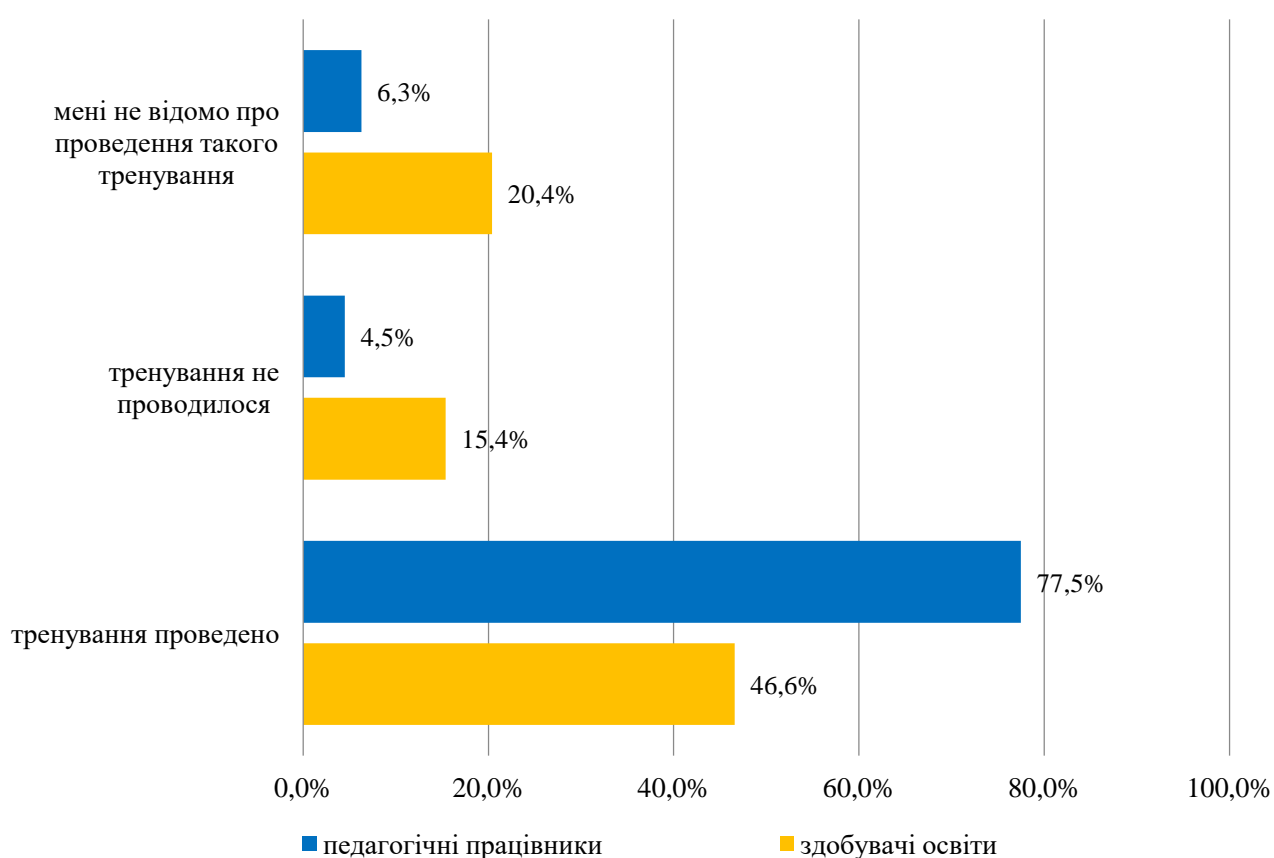

Рис. 29. Проведення тренувань відповідно до алгоритму дій у разі оголошення сигналу повітряної тривоги, іншої надзвичайної ситуації

88,1% педагогів і 77,3% здобувачів вказали, що у закладах освіти було проведено інструктажі (теоретичні заняття) щодо дій у разі оголошення сигналу повітряної тривоги (рис. 30). Найнижчий показник (59,5%) серед педагогів Харківської області, серед здобувачів освіти – у Волинській (69,8%), Запорізькій (67,4%), Миколаївській (70,3%), Харківській (60,4%) та Черкаській (54,8%) областях. 100% опитаних педагогічних працівників Рівненської і Дніпропетровської областей відзначили, що пройшли такі інструктажі. Серед здобувачів освіти найкращий показник у Львівській області – 94,1%.

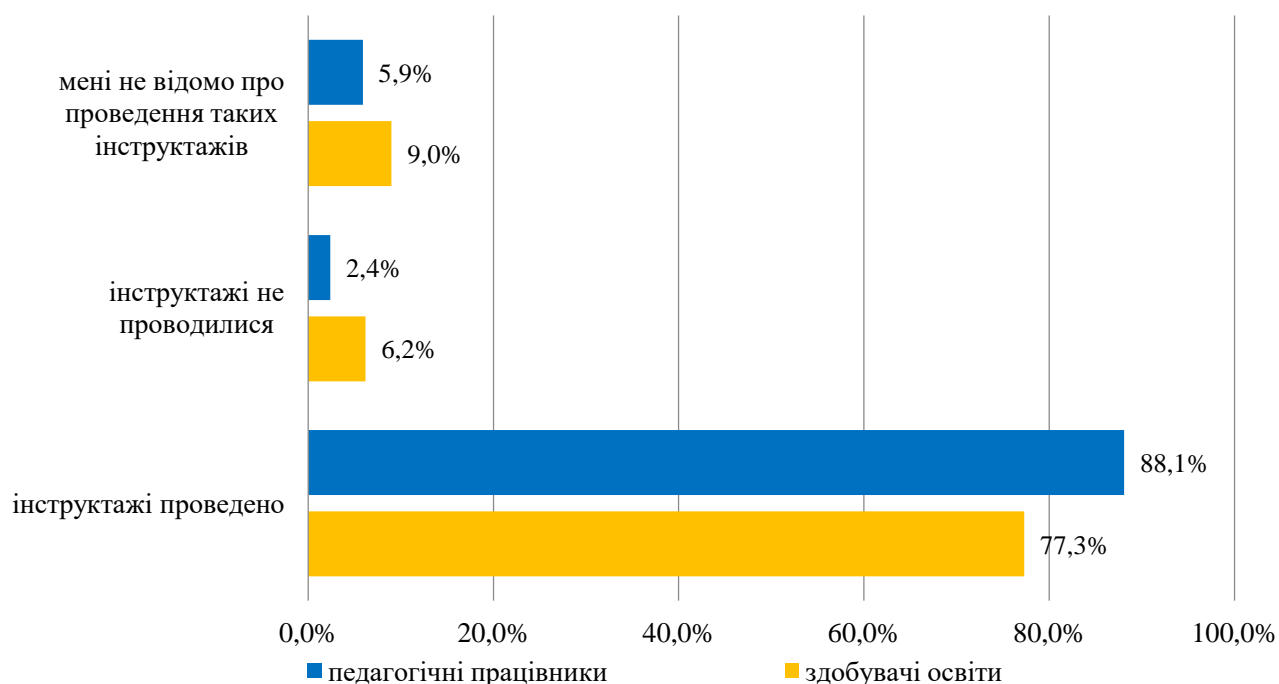

Рис. 30. Проведення інструктажів (теоретичних занять) щодо дій у разі оголошення сигналу повітряної тривоги або іншої надзвичайної ситуації

Надзвичайно низькою є кількість педагогічних працівників та здобувачів освіти, які пройшли навчання щодо: збереження життя та здоров'я в умовах війни та надзвичайних ситуацій; надання домедичної допомоги; питань цивільного захисту; пожежної безпеки. Значною є частка здобувачів освіти, які вказали, що подібні заняття/навчання не проводилися взагалі або їм нічого не відомо про проведення подібних навчань (рис. 31).

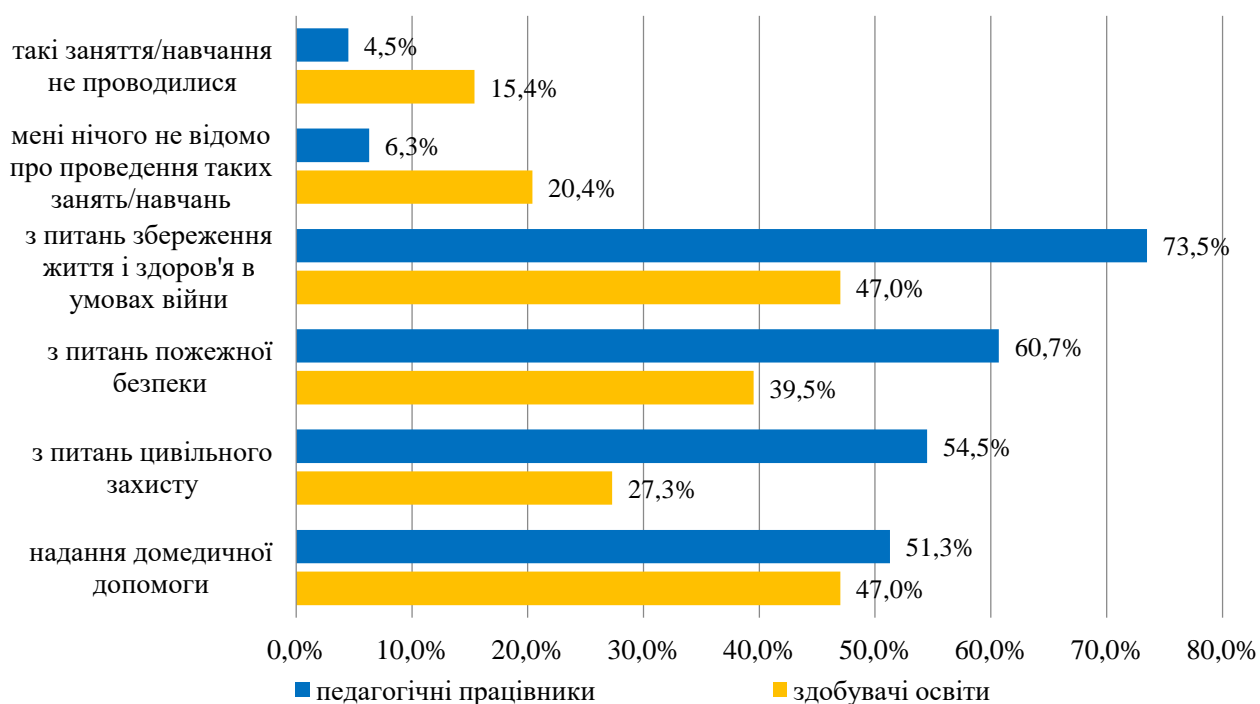

Рис. 31. Проведення навчань з «безпекових» питань

Дещо кращою, але недостатньою є ситуація з проведення обов'язкових інструктажів для здобувачів освіти та педагогічних працівників (рис. 32, табл. 5).

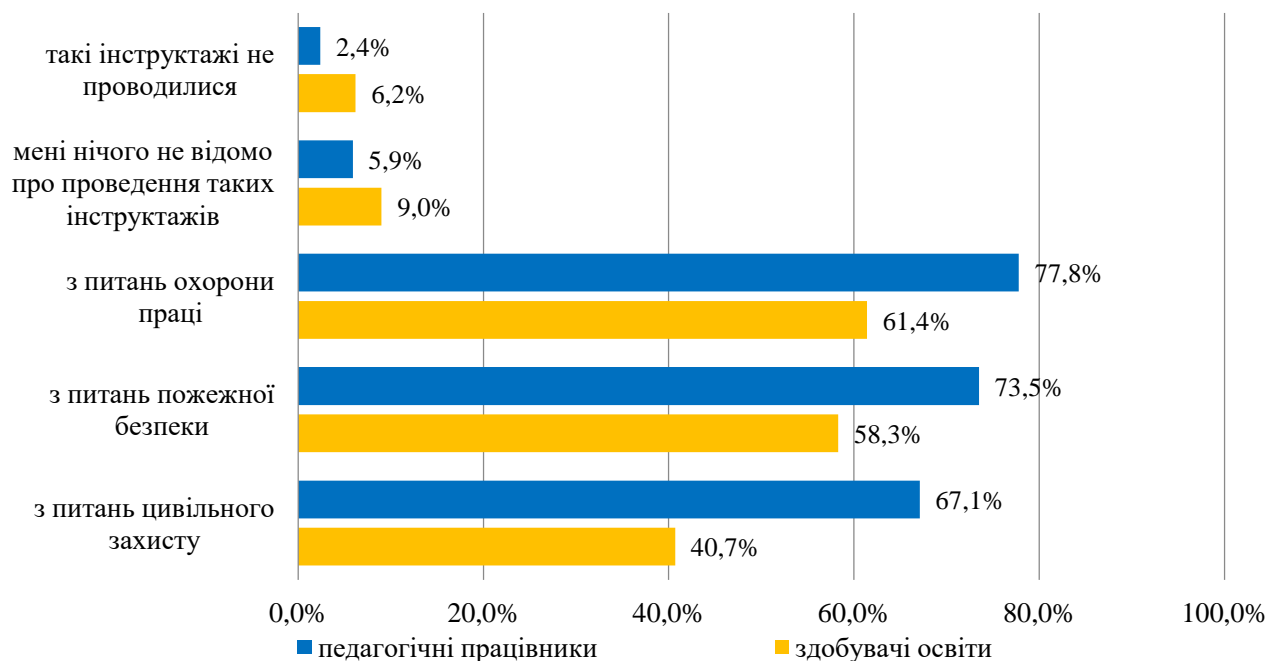

Рис. 32. Проведення інструктажів з «безпекових» питань

Таблиця 5

Проходження обов'язкових інструктажів учасниками освітнього процесу, %

Назва адміністративно-територіальної одиниці	Педагогічні працівники			Здобувачі освіти		
	ЦЗ*	ПБ**	ОП***	ЦЗ	ПБ	ОП
Вінницька область	88,9	92,1	88,9	42,9	64,0	64,8
Волинська область	69,0	76,2	82,1	42,1	59,5	61,1
Дніпропетровська область	90,3	88,2	94,6	46,1	60,7	60,9
Житомирська область	72,2	74,1	94,4	49,3	69,3	69,3
Закарпатська область	58,7	58,7	85,7	30,5	53,2	55,7
Запорізька область	70,0	74,4	84,4	38,0	56,7	60,6
Івано-Франківська область	62,9	61,4	65,7	32,1	49,0	52,6
Київська область	46,3	55,6	70,4	40,5	55,0	62,0
Кіровоградська область	74,8	80,2	79,4	52,3	69,1	71,3
Львівська область	73,7	76,3	84,2	32,1	67,9	61,9
Миколаївська область	64,1	59,0	64,1	25,7	45,6	45,6
Одеська область	64,6	78,2	78,2	41,6	60,0	62,0
Полтавська область	69,6	76,3	80,7	42,1	65,0	65,8
Рівненська область	81,8	81,8	75,8	32,7	53,1	64,8
Сумська область	65,8	89,5	86,8	39,4	50,4	54,3
Тернопільська область	74,4	88,4	93,0	45,7	52,2	66,3
Харківська область	41,1	51,2	51,2	41,6	54,3	57,0
Хмельницька область	71,8	79,5	82,1	36,2	57,3	60,1
Черкаська область	75,0	50,0	75,0	29,0	48,4	48,4

Чернівецька область	68,2	79,5	85,2	31,3	50,9	63,0
Чернігівська область	61,7	76,6	78,7	51,3	63,0	63,4

*цивільний захист; **пожежна безпека; ***охорона праці

Психологічну підтримку учасників освітнього процесу 80 ЗП(ПТ)О, що взяли участь у вивченні, забезпечує 71 практичний психолог. У 67 закладах практичний психолог працює за основним місцем роботи, у 4 – за сумісництвом. У чотирьох ЗП(ПТ)О ця посада є вакантною, ще у п'яти (Запорізька, Миколаївська, Одеська, Полтавська та Тернопільська області) – не передбачена штатним розписом, що є порушенням пункту 5 Типових штатних нормативів професійно-технічних навчальних закладів, затверджених наказом Міністерства освіти і науки України від 06.12.2010 № 1204, зареєстрованих в Міністерстві юстиції України 25 січня 2011 р. за № 114/18852.

Керівники 29 (36,3%) закладів освіти відзначили, що на вебсайтах закладів розміщено інформацію щодо безкоштовної кризової психологічної допомоги в період війни в країні.

СТВОРЕННЯ ОСВІТНЬОГО ПРОСТОРУ У ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ

З 80 ЗП(ПТ)О, що взяли участь у вивченні, власні вебсайти мають 78 закладів.

Інформація щодо організації початку навчального року не оприлюднена на вебсайтах 14 (17,5%) закладів (Волинська, Дніпропетровська, Житомирська, Івано-Франківська, Одеська, Рівненська та Тернопільська області).

Під час проведення опитування 89,0% (результати подано без Тернопільської області, з огляду на кількість батьків (1), які взяли участь в опитуванні) батьків здобувачів освіти зазначили, що отримували від закладів освіти роз'яснення з питань організації дистанційного навчання (рис. 33).

Викликають занепокоєння результати опитування педагогічних працівників і здобувачів освіти щодо проходження ними навчання з організації дистанційної роботи (рис. 34, рис. 35). Лише 81,9% педагогічних працівників (результати подано без Закарпатської і Черкаської областей, з огляду на кількість педагогів (5 і 4 відповідно), які взяли участь в опитуванні) і 82,1% здобувачів освіти підтвердили, що пройшли відповідне навчання щодо організації дистанційної роботи. Ці результати не можна вважати задовільними. Адже переважна кількість ЗП(ПТ)О здійснює навчання у дистанційній або змішаній формі. З урахуванням того, що ракетно-бомбові удари рашистських військ тривають, будь-який заклад, що здійснює освітній процес офлайн, повинен бути готовий до зміни форми освітнього процесу.

Ці невтішні результати підтверджуються також відповідями керівників закладів освіти під час інтерв'ю. 23,8% директорів ЗП(ПТ)О зазначили, що не всі педагоги пройшли навчання з організації дистанційної роботи.

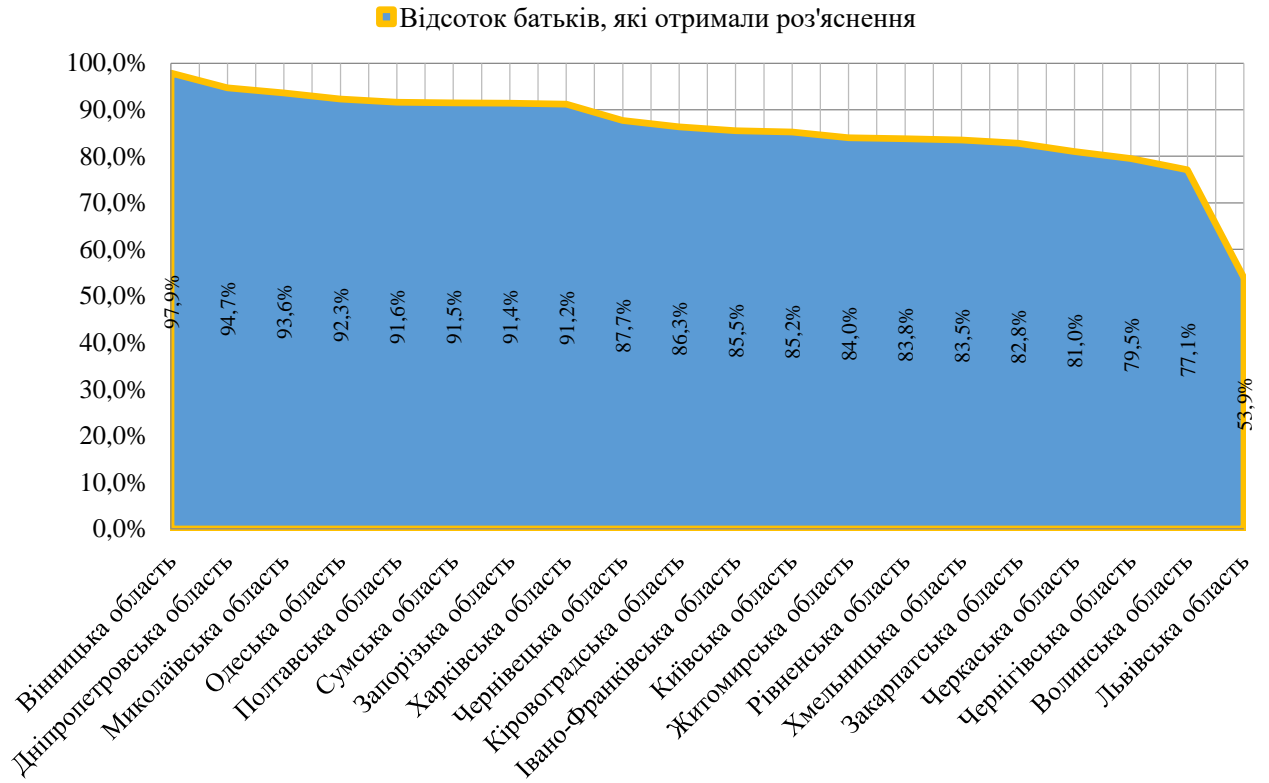

Рис. 33. Отримання батьками здобувачів освіти роз'яснень від закладів освіти щодо організації дистанційного навчання, %

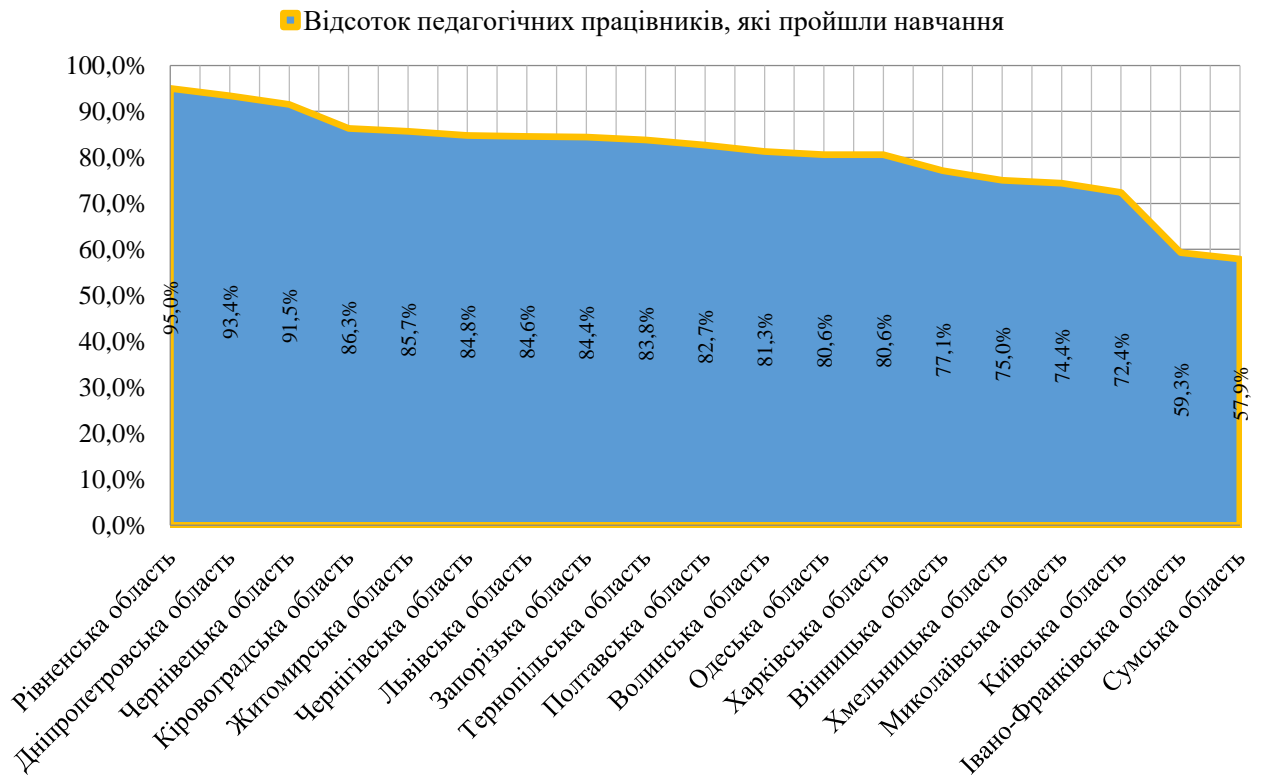

Рис. 34. Педагогічні працівники, які пройшли відповідне навчання з організації дистанційної роботи, %

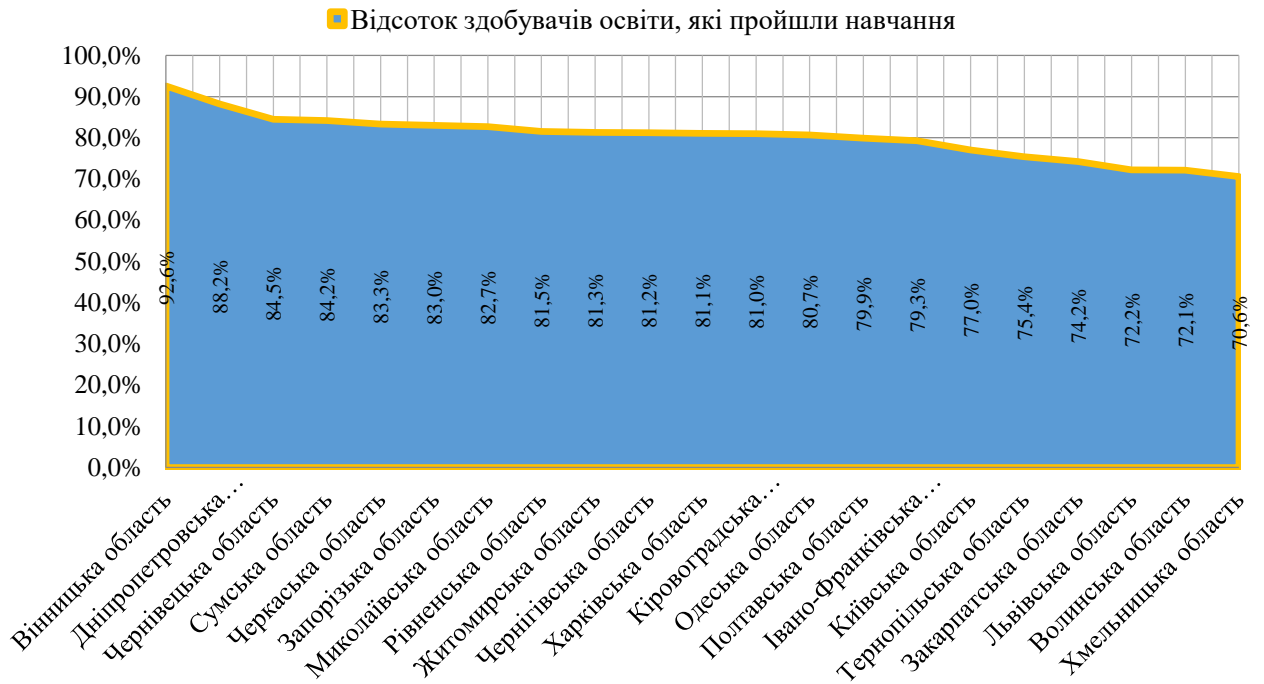

Рис. 35. Здобувачі освіти, які пройшли відповідне навчання з організації дистанційної роботи, %

Актуальною залишається проблема забезпечення педагогічних працівників і здобувачів освіти необхідним обладнанням і доступом до мережі Інтернет для організації дистанційної роботи. Так, 17,3% педагогічних працівників і 11,5% здобувачів освіти вказали, що не мають обладнання та/або доступу до мережі Інтернет для роботи/навчання (рис. 36). Лише 68,8% керівників закладів освіти зазначили, що можуть забезпечити всіх педагогів необхідними ресурсами для дистанційної роботи. Все це в сукупності ставить під сумнів ефективність і якість навчання онлайн.

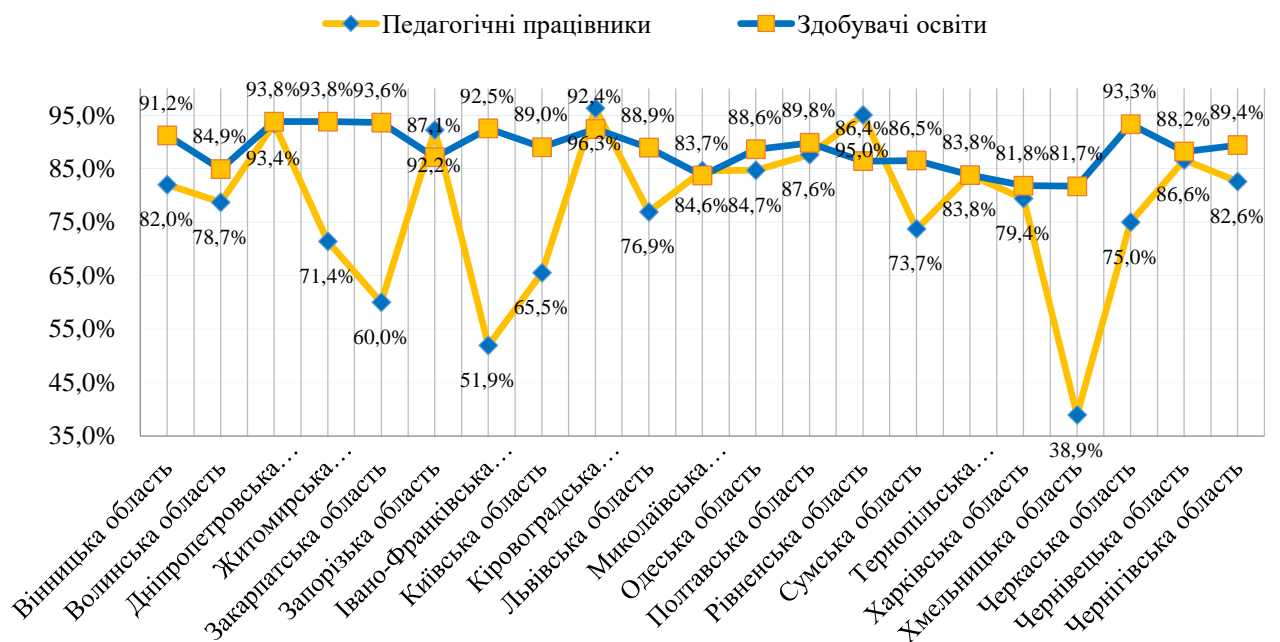

Рис. 36. Забезпеченість необхідним обладнанням та доступом до мережі Інтернет

Всі заклади освіти, що працюють за дистанційною та змішаною формою організації освітнього процесу, для комунікації використовують загальнодоступні та безкоштовні платформи. Найбільш популярною є платформа Google Classroom, її використовують 81,4% закладів. Далі йдуть: Google Meet – 52,5%, Zoom – 22,0%, Microsoft Teams – 11,9%, Google Workspace for Education – 10,2%.

Жоден із закладів освіти не має єдиної освітньої платформи для організації дистанційного навчання. Два заклади освіти (Тернопільська і Харківська області) мають власні освітні платформи.

Значною проблемою залишається професійно-практична підготовка з використанням технологій дистанційного навчання. Більшість професій потребують перебування здобувача освіти в майстерні, лабораторії закладу. Не всі види робіт учні (слухачі) можуть виконувати самостійно, без нагляду майстра виробничого навчання.

Харчування здобувачів освіти організовано у 61,3% закладів професійної (професійно-технічної) освіти. 52,5% закладів забезпечують харчування власними силами, у 8,8% – харчування забезпечує постачальних харчових продуктів та/або послуг з харчування (кейтеринг або аутсорсинг). У 38,8% закладів освіти харчування не забезпечено (рис. 37).

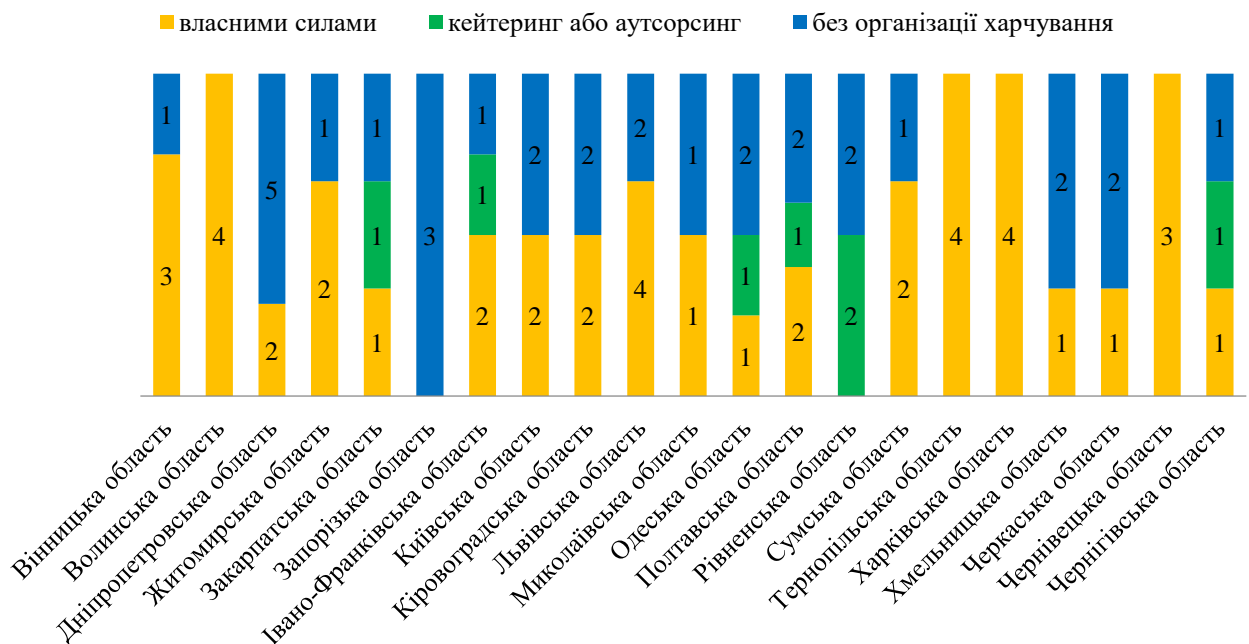

Рис. 37. Забезпечення харчуванням здобувачів освіти

Здоров'ям учасників освітнього процесу 80 закладів професійної освіти, що взяли участь у вивченні, опікуються 64 медичні працівники. Для 58 з них, заклад освіти є основним місцем роботи, ще 6 – працюють за сумісництвом. Два заклади професійної освіти уклали договори про медичне обслуговування з медичними установами. У 10 закладах посада медичного працівника є вакантною, ще у чотирьох (Івано-Франківська, Одеська, Полтавська, Харківська

області) – не передбачена штатним розписом, що в умовах війни є неприпустимим, а також є порушенням пункту 3 Типових штатних нормативів професійно-технічних навчальних закладів, затверджених наказом Міністерства освіти і науки України від 06.12.2010 № 1204, зареєстрованих в Міністерстві юстиції України 25 січня 2011 р. за № 114/18852.

Частка закладів професійної (професійно-технічної) освіти, що мають власні медичні кабінети, становить 96,3%, лише мріють про це – 3,7% (Івано-Франківська та Полтавська області).

Керівники 76,6% закладів професійної освіти зазначили, що медичні кабінети повністю забезпечені необхідними медикаментами, 20,8% – забезпечені частково, 2,6% – не забезпечені (Харківська, Чернівецька області). Основною причиною незабезпечення необхідними медикаментами є відсутність фінансування засновником закладу освіти видатків за кодом «Медикаменти та перев'язувальні матеріали».

ВИСНОВКИ

За результатами вивчення питання щодо організованого початку 2022/2023 навчального року у ЗП(ПТ)О можна зробити висновок, що незважаючи на триваючу військову агресію російської федерації, керівниками закладів освіти, з урахуванням безпекової ситуації, в межах наявних можливостей і ресурсів, вжито належних заходів для організованого початку 2022/2023 навчального року.

За короткий проміжок часу, залучивши різні джерела фінансування, облаштовано укриття, що дало можливість забезпечити безпечні умови для здійснення освітнього процесу.

Разом з тим, виявлено ряд проблем, що потребують вирішення.

1. Внаслідок вторгнення росії в Україну відбулося значне скорочення мережі ЗП(ПТ)О (на 10,7%).

2. Невиконання засновниками ЗП(ПТ)О встановлених законодавством вимог щодо утримання закладів освіти, оскільки підготовка до початку нового навчального року профінансована засновниками у межах 19% від потреб закладів. Основною причиною невиконання або неповного виконання актів, приписів, розпоряджень органів державного нагляду (контролю) щодо усунення виявлених порушень у сфері цивільного захисту, пожежної безпеки керівники закладів освіти назвали відсутність необхідного фінансування.

3. ЗП(ПТ)О не мають можливості здійснювати платежі за матеріали, обладнання, інструменти, виконані роботи тощо (підрозділи Державної казначейської служби України не дають дозволу на проведення оплати).

4. Заклади освіти недостатньо ефективно використовують виробничі та навчальні приміщення (співвідношення проєктної потужності і наявного контингенту). Середня наповнюваність становить лише 55,3%.

5. Лише незначна частина ЗП(ПТ)О бере участь у програмі внутрішньої академічної мобільності.

6. Кадрове забезпечення ЗП(ПТ)О. Спостерігається значна нестача викладачів та майстрів виробничого навчання (відповідно 1,6% та 7,4%).

7. Недотримання закладами освіти Типових штатних нормативів професійно-технічних навчальних закладів, затверджених наказом Міністерства освіти і науки України від 06.12.2010 № 1204, зареєстрованих в Міністерстві юстиції України 25 січня 2011 р. за № 114/18852 (практичні психологи, медичні працівники).

8. Окремі ЗП(ПТ)О здійснюють освітню діяльність з порушеннями дозволеної форми організації освітнього процесу.

9. Відсутність або низький рівень комунікації між закладами освіти і учасниками освітнього процесу.

10. Надзвичайно низькою є кількість педагогічних працівників та здобувачів освіти, які пройшли навчання/інструктажі щодо: збереження життя та здоров'я в умовах війни та надзвичайних ситуацій; надання домедичної допомоги; питань цивільного захисту; пожежної безпеки; охорони праці. Значною є частка здобувачів освіти, які вказали, що подібні заняття/навчання не проводилися взагалі або їм нічого не відомо про проведення подібних навчань. В окремих закладах освіти навчання (тренування) щодо алгоритму дій у разі оголошення сигналу повітряної тривоги або іншої надзвичайної ситуації проведено не для всіх працівників і здобувачів освіти.

11. Не всі педагогічні працівники і здобувачі освіти забезпечені необхідним обладнанням і доступом до мережі Інтернет для організації дистанційної роботи та пройшли відповідне навчання.

12. Значною проблемою залишається професійно-практична підготовка з використанням технологій дистанційного навчання. Більшість професій потребують перебування здобувача освіти в майстерні, лабораторії закладу. Не всі види робіт учні (слухачі) можуть виконувати самостійно, без нагляду майстра виробничого навчання.

РЕКОМЕНДАЦІЇ

Керівникам закладів освіти:

1. Привести штатні розписи закладів освіти у відповідність до вимог Типових штатних нормативів професійно-технічних навчальних закладів, затверджених наказом Міністерства освіти і науки України від 06.12.2010 № 1204, зареєстрованих в Міністерстві юстиції України 25 січня 2011 р. за № 114/18852.

2. Забезпечити виконання Положення про внутрішню академічну мобільність здобувачів професійної (професійно-технічної) освіти, які навчаються у закладах професійної (професійно-технічної) освіти України, затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України від 26 березня 2022

року № 273, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 20 квітня 2022 р. за № 437/37773.

3. Забезпечити виконання вимог щодо кадрового складу закладів освіти.

4. Здійснювати освітню діяльність у суворій відповідності з дозволеною формою організації освітнього процесу.

5. Сприяти покращенню рівня та ефективності комунікації між закладами освіти та учасниками освітнього процесу.

6. Забезпечити проходження педагогічними працівниками та здобувачами освіти обов'язкових навчань/інструктажів щодо: збереження життя та здоров'я в умовах війни та надзвичайних ситуацій; надання домедичної допомоги; питань цивільного захисту; пожежної безпеки; охорони праці. Провести навчання (тренування) щодо алгоритму дій у разі оголошення сигналу повітряної тривоги або іншої надзвичайної ситуації для всіх працівників та здобувачів освіти.

7. Забезпечити проходження здобувачами освіти та педагогічними працівниками відповідного навчання щодо організації дистанційної роботи.

8. За можливості, якщо дозволяє безпекова ситуація, забезпечити здійснення професійно-практичної підготовки в майстернях, лабораторіях, полігонах закладів освіти, в умовах виробництва.

Засновникам закладів освіти:

1. Вирішити питання надання фінансової, матеріальної підтримки закладам професійної освіти, що зазнали пошкоджень внаслідок вторгнення росії в Україну, при проведенні відновлювальних та ремонтних робіт.

2. Вирішити питання щодо забезпечення фінансування встановлення протипожежних систем сигналізації та приведення у відповідність до встановлених норм захисних споруд цивільного захисту.

3. Розглянути питання щодо ефективності використання закладами професійної (професійно-технічної) освіти виробничих та навчальних приміщень (відповідність наявного контингенту проектній потужності).

4. Забезпечити фінансування закладів професійної (професійно-технічної) освіти на рівні не нижчому, ніж встановлено законодавством.

Окрім того, за сприяння Міністерства освіти і науки України, потребують вирішення питання щодо:

1. Врегулювання можливості вчасного і оперативного здійснення ЗП(ПТ)О платежів за матеріали, обладнання, інструменти, виконані роботи тощо.

2. Надання фінансової підтримки закладам професійної освіти, що зазнали пошкоджень внаслідок вторгнення росії в Україну, при проведенні відновлювальних та ремонтних робіт.

3. Забезпечення ЗП(ПТ)О необхідним обладнанням та доступом до мережі Інтернет для здійснення освітнього процесу в дистанційній формі (за прикладом закладів загальної середньої освіти).